

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAPLJEVA ULICA 5, TELEFON 31.22 do 31.26

BOKOFISI SE NE VRACAJO

IZHAJA VSAK DAN KAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI PROROČEVALEC

INTEGRATNI ODELEK LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ST. 3 TELEFON 38-32, 38-23 POST. CEKOVNI RACUN V LJUBLJANI ST. 11.739 OGLASI PO CENIKU MESEČNA NAROČNINA 40 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE

Veliko priznanje

S sklepom Predsedstva Vrhovnega sovjeta ZSSR je bil odlikovan jugoslovanski maršal Josip Broz Tito z »Redom Zmage« zaradi sijajnih uspehov pri izvedbi širokopoteznih vojaških operacij, ki so olajšale Združenim narodom zmago nad Hitlerjevsko Nemčijo.

Ponosni smo in hvaležni, kajti s tem najvišjim odlikovanjem, ki ga je poklonila naša velika prijateljica in zaveznica maršalu Titu, smo počasi pravi vsi, ki smo bili zajeti v napore naše nadčloveške borbe proti fašističnemu okupatorju, saj je v osebi maršala Tita združeno vse — kar smo mislili, delali, pretrpeli in žrtvovali v tej borbi. Zavedali smo se, da moramo sprejeti to borbo — ker bi sicer brez te borbe propadli, ker bi nas brez te borbe bilo več, ker bi nas brez te borbe uničil fašistični škorenj fašistične brzostrelke, fašistične ječe, vislice, fašistična koncentracijska taborišča in fašistični krematoriji. Ko so bili leta 1941. narodi Jugoslavije potepani in ko so vsi predaprilski voditelji in generali sramotno pobegnili v inozemstvo, so imeli narodi Jugoslavije samo dvojno pot: ali postati sužnji in hlapi okrutnega okupatorja in počasi umreti — ali pa se upreti in sprejeti z golimi rokami borbo za osvoboditev in pokončanje fašizma s podporo in z upanjem na demokracijo, ki je bila z nami vred neporekana in opešana po vsem svetu. Narodi Jugoslavije so se v svoji življenjski stiski oprijeli oklica komunistične partije, ki je bila prva pobudnica te nadčloveške borbe. Takrat so ljudske množice našle v svoji sredi tudi velikega voditelja. Sprejeli so njegov poziv, ki je bil istočasno izraz in volja vsega dobrega in poštenega in združevala v največjih čustvih jugoslovanskih narodov. Začeli smo neenako borbo z golimi rokami proti neštetim do zob oboježenim divizijam. Pozivu so se odzvali pripadniki vseh strank in strmi in se združili v nerazdružljivo bojno in politično enotnost, kakršne ne pozni zgodovina jugoslovanskih narodov.

Oboježen s tem najsilnejšim orožjem, oboježen z narodno enotnostjo smo šli v boj. Šli smo v boj z velikim zaupanjem demokratičnih narodov, šli smo v boj z vero v našo veliko zaveznico — Sovjetsko zvezo.

Vsi smo čutili, da je veljal napad vseh fašističnih sil zlasti Sovjetski zvezi kot neslabilni najbolj napredni ideji človeštva. In zato je tudi povsem naravno, da smo najbolj priprave, najbolj predane pomoči pričakovali od narodov, ki so rodili Rdečo armado, to najhrabrejšo, najbolj požrtvovalno armado. Teza so se podzvestno zavedali celo režimi predaprilske Jugoslavije. »Dvaaset let je bila Jugoslavija edina država

v Evropi, katere oblastniki so brez ozira na zahteve vsega ljudstva odbijali vzpostavitev diplomatskih odnošajev s Sovjetsko zvezo. Do priznanja Sovjetske zveze je prišlo šele tedaj, ko je nemški osvajalec že močno trkal na vrata Jugoslavije...«, pravi maršal Tito v svojem tekstu »Borba narodov zaslužene Jugoslavije«. In še nadalje pravi: »V treh letih nadčloveške borbe smo vzdržali take napore in se borili pod takimi pogoji, da podobnih zgledov najbrže ni v zgodovini. Bili smo majhna oaza v evropski Hitlerjevski trdnjavi in veličanska sovražna sila je stalno poskušala, da bi nas uničila. Toda kaj je bilo to, kar je preprečilo Hitlerjeve načrte? Prvič je bila to silna volja naših narodov in slipep, da rajši umro z orožjem v rokah, kot da bi bili sužnji fašističnih osvajačev. Drugič je bila to globoka vera v zmago zaveznikov s Sovjetsko zvezo na čelu!«

Dá, v vseh neštevilnih trenutkih, v vseh strašnih ofenzivah, ki jih je okupator sprožil, da bi uničil našo partizansko vojsko, je stal lik borca Rdeče armade v naših jurističnih batalionih kot simbol neustrašnosti, požrtvovalnosti in simbol silne ljubezni do domovine in svobode. S to srčno ljubeznijo do hratske Sovjetske zveze, ki nam je bila od vsega začetka porok zmage in vir največjega upanja, da s pomočjo ostalih zaveznikov uresničimo svoja hrepenenja — s to srčno ljubeznijo smo žrtvovali za našo svobodo — n za skupno stvar vseh osvobodilnih narodov na svetu 1.700.000 žrtv potem ko so naše slabo oborožene partizanske brigade vezle nekaj stotisoč okupatorjevih vojakov in tako za ceno ogromnih žrtv pomagale zavezniki vojskam do skupnega uspeha.

Tisoč in tisoč tankov, topov in aeroplanov fašističnih osvajačev ni bilo bitih poslanih na bojišča zaveznikov, zlasti ne na bojišča vzhodne Evrope, ker jih je moral fašistični osvajač uporabiti v borbi proti Titovim partizanom. Sovjetska zveza zna ceniti te naše nadčloveške napore, te naše strašne žrtve, zna ceniti zato tudi osrednjega izvrševalca volje narodov Jugoslavije — maršala Tita.

Zato smo danes ponosni, ker smo z odlikovanjem našega maršala prejeli priznanje za vse velike bitke in za vse pridobitve, ki smo si jih z junaško borbo pod vodstvom maršala Tita pridobili. Z maršalom Titom smo hvaležni naši največji prijatelji in zaveznici — Sovjetski zvezi in njenemu vojskovodji in državniku generalisimu Stalnu. V vseh narodih Jugoslavije gorí ena sama velika samozavest, saj je bila s tem najvišjim odlikovanjem, ki ga je prejel maršal Tito od Predsedstva Vrhovnega sovjeta ZSSR — odlikovana vsa naša domovina!

Potrditev zvezne liste maršala Tita

Zvezna volilna komisija je izdala sklep o pravočasnosti in pravilnosti prijave zvezne liste Ljudske fronte z nosilcem maršalom Titom

Beograd, 11. sept. V ponedeljek, dne 10. septembra je bila zvezna volilna komisija v Beogradu v smislu čl. 20 zakona o volitvah narodnih poslancev za Ustavodajno skupščino prijavljena zvezna kandidatska lista Ljudske fronte Jugoslavije z nosilcem maršalom Jugoslavije Josipom Brozom Titom, predsednikom vlade in ministrom za narodno obrambo demokratične federativne Jugoslavije. Prijavo so vložili ministri za finance demokratične federativne Jugoslavije Sreten Žujović, ministri za pravosodje demokratične federativne Jugoslavije Frane Proti in glavni tajnik Ljudske republikanske stranke Vladimir Simić kot prvi podpisniki, ki so predložili overjena priročnih okrajnih odnosno mestnih komisij za volivne menike o volivni prijavi nosilca in vseh podpisnikov prijave.

Zvezna volilna komisija je prijavo takoj sprejela v delo in izdala sklep, s katerim se potrjuje pravočasnost in pravilnost prijave.

Pravilnik komisije za ustavo

Beograd, 11. sept. Minister za konstituantno je izdal naslednji pravilnik o ustanovitvi in delu komisije za ustavo:

Čl. 1. Pri ministru za konstituantno se bo ustanovila komisija za ustavo kot svetovni organi.

ustave, ki bo služil kot podlaga za predlog ministrstva za konstituantno zvezni vladi.

Čl. 3. Komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in potrebno število članov, ki jih postavlja minister za konstituantno.

Čl. 4. Predsednik sklicuje in vodi seje komisije.

Čl. 5. Tajnik pripravlja material za seje komisije, vodi zapisnik sej in objavlja vsa tehnična dela in priprave za delo komisije.

Čl. 6. Članom komisije pripada za njihovo delo honorar, katerega višino določa minister za konstituantno.

Člani komisije

Beograd, 11. sept. Na osnovi čl. 3 pravilnika o ustanovitvi in delu komisije za ustavo pri ministru za konstituantno postavljam v komisijo za ustavo: za predsednika komisije dr. Mihajla Konstantinovića, univ. prof. v Beogradu; za člane: dr. Jovana Djordjevića, univ. prof. v Beogradu; dr. Ivana Krbeka, univ. prof. v Zagrebu; dr. Stanko Franka, univ. prof. v Zagrebu; dr. Aleša Baeblerja, narodnega poslanca Začasne narodne skupščine iz Ljubljane; Dušana Kermavnerja, publicista iz Ljubljane; Blagoje Hadžipanzova, starejšega pomočnika javnega tožila Jugoslavije; dr. Nikola Stepanovića, univ. prof. v Beogradu; za tajnika dr. Lea Gerškovića, načelnika ministrstva za konstituantno.

Podpredsednik vlade in minister za konstituantno Edvard Kardelj.

Proglas Ljudske fronte za volitve v ustavodajno skupščino

Beograd, 11. septembra Pred štirimi leti in pol, ko mnogi ljudje v svetu niso niti zahtevali, niti pričakovali, so se jugoslovanski narodi postavili pred najstrašnejšega osvajačevalca in so s svojimi telesi branili demokracijo in civilizacijo. Izdani, pregazeni, zasedeni in razdeljeni so se dvignili k orožju, se borili z najstrašnejšim vojnim strojem, ga lomili in s tem znatno prispevali k splošnemu boju zaveznikov narodov za zmago nad fašizmom. Danes, prav v času, ko se končuje šestletna druga svetovna vojna, ko je komaj umolknilo zadnje ubijalno orožje, podvzemajo najvažnejši korak v zgraditvi svoje obnovljene države; sklicujejo Ustavodajno skupščino. S tem potrjujejo, da njihov osvobodilni boj v vojni ni bil zaman, temveč, da je danes temelj mirne zgraditve nove narodne države.

Nemško-fašistični sovražnik je razbil Jugoslavijo na kose in napravil vse, da bi se njeni deli nikdar ne združili, da bi se naši narodi medsebojno iztrebili, naše pokrajine opustošile, vse premoženje naše dežele uničilo. Toda jugoslovanski narodi so s svojim bojem dokazali, da hočejo in da morejo živeti v skupnosti, da ima njihova država Jugoslavija svojo upravičenost in zgodovinsko vlogo na jugovzhodu Evrope. Dali so neštete žrtve, pretrpeli največje trpljenje, vzdržali številne sovražne ofenzive, golotni, lačni, goli in bosi. Zapuščeni od oblastnikov, oslabiljeni po svojih izročilih in izdajalcih, so bili kruto preganjeni v stari državi, ohranili in prerodili ne samo duh svoje enotnosti, temveč tudi državno celoto samo. Pridobili so Jugoslaviji eno najlepših mest med narodi. Jugoslavija in Tito sta bili besedi, ki so jih se svobodoljubni ljudje vsega sveta z ljubeznijo ponavljali. Naša zvestoba zaveznikom in vdanost Sovjetski zvezi sta postali vzgled vsem v svetu. V boju smo gradili novo narodno državo, gradili novo narodno državo, ustvarjali tako državno ureditev, ki je povzročila, da se oni deli naših narodov, ki so ostali pod tujcem, smatrajo za neločljiv del Jugoslavije.

Razen tega vidijo sosodni narodi v Jugoslaviji prijatelja in zvestega tovariša v boju proti fašizmu, vzor, kako se je treba boriti za svobodo in graditi resnično demokracijo. Ko je še trajal krvavi boj z osvajačem in njegovimi izdajalskimi pomagači, smo postavili temelje novi državni organizaciji. Z bojem naroda ustvarjena federativna ureditev namesto centralizma je omogočila našim narodom: Srbom, Hrvatom, Slovincem, Makedoncem in Črnogorcem, da se počutijo svobodne in enakopravne v svoji skupni domovini.

Enakopravnost naših narodov je postala temelj njihovega nerazrušljivega bratstva in enotnosti. Oblasti se volijo in ljudstvo samo odloča o vsem. Ustvarili smo narodno osvobodilno vojsko, ki je kasneje zrasla v Jugoslovansko armado, močnega čuvarja naše varnosti, jamstvo za našo mirno izgradnjo in varno oporo svetovnega miru in varnosti pred napadalci. Na vsakem koraku osvobodjene države smo obnavljali gospodarstvo, gradili, kar je bilo razrušena, pomagali ljudstvu, da se znajde na ruševinah.

Danes ustvarjamo gospodarstvo, ki bo naše delovne množice obvarovalo pred izmogavanjem sebičnih izkoriščevalcev. Zagotovljena sta osebna varnost in javni red, vzpostavljene so državne ustanove in organi oblasti. V veliki skupnosti svobodoljubnih združenih narodov stojimo kot sodelavci, pripravljeni na vsako skupno delo v korist splošnega miru in prijateljskega sodelovanja, kakor smo v vojni napravili vse za skupno zmago. Vzdrževanje in nadaljnji razvoj prijateljskih zvez in sodelovanje z našimi velikimi zavezniki, Veliko Britanijo in Združenimi državami, s Francijo, s katero nas vežejo in tradicije i skupni interesi, predstavlja našo stalno težnjo. Krono naše zunanje politike predstavlja krepka bratska zveza, prijateljstvo in sodelovanje s Sovjetsko zvezo, ki je bilo sko-

vano v tesni skupni borbi. Velike uspehe smo dosegli v tej bratski zvezi med vojno in v končni zmagi, kakor jih tudi sedaj dosegamo v naši mirni izgradnji. Z vsemi slovanskimi narodi smo razvili bratske odnošaje, kakor smo tudi z vsemi sosodnimi narodi razvili globoke prijateljske odnošaje, posebno z bratskim češkarskim narodom.

Nova narodna Jugoslavija je postala steber miru v tem delu Evrope, narodnostne manjšine uživajo v naši državi vse pravice. Naši narodi so enakopravni in uživajo polno svobodo, da odločajo o svoji usodi. Šest federalnih enot nove Jugoslavije ima svoje vlade in delajo v popolnem soglasju z zvezno vlado, ki podpira in vzporeja njihove napore. Žene so dobile iste pravice kakor moški in v polni meri sodelujejo v političnem, družabnem in gospodarskem življenju. Mladina je v največjem poletu, srečna, da more v svobodi vložiti vse svoje sile za obnovo in izgradnjo domovine. Ljudske množice, ki so bile v stari Jugoslaviji skoraj brez vseh pravic in izkoriščane, sedaj prvič in v polni meri sodelujejo pri izbiri in nadzorstvu svojih oblasti, one so uresničile svojo narodno oblast. Velike profitašistične organizacije združujejo, kakor še nikdar nismo videli, vse, ki jih vežejo skupne lastnosti in iste težnje — Profitašistična fronta žen Jugoslavije, Združena zveza profitašistične mladine Jugoslavije, Združeni sindikati delavcev in nameščencev. Vsaka izmed teh množičnih ljudskih organizacij tvori danes del ljudskega življenja in razvija veliko stvariteljsko delavnost.

Ustvarja se močno združništvo, poljedelsko in obrtniško, kakor tudi delavsko, nameščensko in uradniško, ki zajema vedno nove predele in vedno številnejše ljudske množice. Ljudska fronta Jugoslavije pa venča vse napore organiziranja in združevanja: to je enotna zveza narodnih front vseh naših dežel, najmočnejša politična organizacija Jugoslavije, ena največjih in najmočnejših tvorb te vrste v svetu. Po njeni zaslugi ni bilo v naši deželi v najtežjem času nobene anarhije in kaosa. Prebrodili smo najtežje krize in pomanjkanje, odbili vse zavratne udarce, zavrnilo vse klevete.

Zakoni, ki sta jih izdala Profitašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije in Začasna narodna skupščina, kažejo zaupanje, ki ga ima nova Jugoslavija sama v sebe. Volivno telo je danes trikrat večje kakor pred vojno. Pravico glasovanja so dobile vse žene, mladina nad 18. letom, naša vojska in borci jugoslovanske armade, brez ozira na starost. Agrarna reforma je ogromno povečala število lastnikov zemlje, daje zemljo takoj v popolno lastnino onim, ki jo nimajo ali je imajo premalo. Volitve se vrše tako, da prihaja do izraza popolna volja naroda. Razširjena je delavnost vojnih in drugih narodnih sodišč, ki so vsa izvoljena in nadzirana od ljudstva in ki jih more ljudstvo vsak trenutek izmenjati.

Tisk je osvobojen vsake cenzure, kavgije ali odobritve. Združena, tako politična kakor kulturna in gospodarska, se morejo snovati povsem svobodno. Ljudstvo in država sta zaščitena pred zločinci, izdajalci in pustolovci. Premagan je denarni kaos, ki ga je ustvaril okupator, uredili smo državne finance, ustvarili svoj denar, snuje se promet z inozemstvom. Izdani so zakoni, ki štiti uradnike, delavce in nameščence.

Pred vsemi državami, ki se obnavljajo in ustvarjajo, bo dobila Jugoslavija prva svojo ustavo. Narodna skupščina, ki bo izdala ustavo, bo suverena v svojih pravicah in povsem neomejena v svojem delu. Ljudstvo bo izvolilo Zvezno skupščino s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem s kroglami in bo zahtevalo od svojih odposlancev določeno, kako naj upravljajo državo. Vsa volivca ima svoj glas, naj bo bogat ali siromašen, star ali mlad, šolan ali neuk; pravico do takšne enakosti smo si pridobili v narodnem osvobodilnem

boju; pravico do enakosti in enakopravnosti so si s svojo borbo priborili vsi naši narodi in vse federalne enote. Zato bo poleg Zvezne skupščine zasedala in polnopravno odločala tudi Skupščina narodov, v kateri bo imela vsaka federalna enota enako število poslancev. Ustavodajna skupščina je enotna, ker imata njena dva doma skupno predsedništvo in se sestajata, da skupno proglasa ustavo nove Jugoslavije. Ustavodajna skupščina mora sama odločiti, kaj in do kdaj bo delala kot takšna in kdaj se bo pretvorila v redno zakonodajno skupščino. Ona nima nikogar nad sabo; ona je vrhovni organ zvezne državne oblasti.

Ljudska fronta želi, da naj bodo izvoljeni v ustavodajno skupščino najboljši narodni predstavniki in da naj izda ona suverene odloke o vseh vprašanjih kakor tudi o obliki vladavine v novi Jugoslaviji. Ljudska fronta Jugoslavije smatra za svojo pravico in dolžnost nasproti narodom naše države predlagati v volivnem boju, da naj bo bodoča Jugoslavija republika.

Naši narodi naj v miru potrdijo odločitev, ki so jo zahtevali naši borci v osvobodilnem boju. Monarhija je služila razcepjanju in teptanju, diktatura kralja Aleksandra je spravila deželo v katastrofo, v najtežjem narodnem boju 1941. leta pa je monarhija služila Nediću in Draži Mihajloviću za zavajanje narodov in vodenje izdajalskega, bratomornega boja. Okrog kralja in monarhije se še danes zbirajo vsi sovražniki naših narodov — dražinovci, ustaši, Maček, nedicevci, belogardisti in vsi, ki kujejo zaroto proti svobodi naših narodov in neodvisnosti naše države. Brez republikanske oblike vladavine ni prave ljudske države, ni svobode, ni demokracije, zlasti v naših razmerah, kjer je bil dvor vedno leglo izdajstva, nasilja in korupcije.

Takšni politični obliki odgovarja tudi družbena vsebina, ki jamči ljudstvu pravico do dela in odmor, socialno zaščito za vse življenje in človeško dostojanstvo.

Tudi gospodarska struktura mora odgovarjati federativni ureditvi, demokratičnim ustanovam in republikanski obliki vladavine. Močan državni sektor, vsestransko trdno organizirano združništvo, privatna lastnina in svobodna inicijativa povsod, kjer služijo potrebam in interesom ljudstva. Kmetje, delavci in narodno izobraženstvo so temelji naše državne skupnosti in z ozirom na njihove interese se mora voditi celokupna državna politika. Če je Jugoslavija zveza vseh naših narodov in dežel, je Ljudska fronta Jugoslavije zveza vseh naprednih demokratičnih in borbenih sil, ki so ustvarile in ki danes urejujejo, dvigajo in boljšajo novo državo. Politične stranke in skupine, profitašistične organizacije, vidni in skromni posamezniki, ki ljubijo svobodo in socialno pravico, vsi stopajo pred narode Jugoslavije kot enotna politična organizacija s svojim programom in predlogi za našo srečnejšo bodočnost.

Za nosilca svoje zvezne liste postavlja Ljudska fronta svojega predsednika, ljudskega junaka, organizatorja in vrhovnega poveljnika našega narodno-osvobodilnega boja, maršala Jugoslavije, predsednika zvezne vlade in ministra narodne obrambe, najzaslužnejšega sina domovine, Josipa Broza-Tita.

Na deželne liste za skupščino narodov bomo postavili najbolj zasluzne in najposposnejše borce iz vojne in miru, delavce pri orjaškem delu naše narodne in državne obnove in izgradnje. Za okrajne kandidate bomo vzeli hrabre in poštene stvaritelje predstavnikove vseh strank v Ljudski fronti Jugoslavije, može iz vseh družbenih slojev, vseh poklicev, vseh narodnosti in veroizpovedi.

Tito je posebej bljen naše enotnosti in našega bratstva, naše sloge in odločnosti, da hočemo živeti v ljubezni in graditi v miru. To bodo za svoje volivne edince tudi vsi ostali kandidati na listah Ljudske fronte. Može in žene, ki tvorijo Ljudsko fronto Jugoslavije, so se predolgo in pretežko borili za to, da pridejo do besede,

da ne bi znali ceniti svobode volivnega boja in volitev samih.

Vsak ima možnost, da kandidira in zahteva ljudsko zaupanje. Iz volivnih imenikov so izključeni samo oni, za katere je ugotovljeno, da so bili voditelji in organizatorji sodelovanja z okupatorjem, da so organizirali borbo proti svojemu ljudstvu. Vsi drugi naj svobodno izrazijo svojo voljo. Vrednost narodne oblasti je še bolj v tem, kar lahko še prinese in kar bo prinesla, ker je v rokah ljudstva, kot pa v tem, kar je mogla storiti še v razvoju. To je vsemočno orožje v rokah ljudstva. Naj spremeni vse, kar ni dobro, naj kaznuje krivce, naj odstrani nesposobne, naj postavi v ospredje najvrednejše! Prvikrat v zgodovini imajo naši narodi nakovalno in kladivo. Naj si izkujejo svojo srečno bodočnost. Nič ni lažjega kot ustanoviti opozicijske liste z ozirom na sedanjí volivni zakon, razdelitev mandatov pa je takšna, da ne bodo propadli niti glasovi za najslabše liste. Glasovanje je popolnoma tajno, glejte torej, da izkoristijo priliko volivci v čim večjem številu in bolj svobodno kot kdajkoli.

Nikoli ni nobena politična formacija stopila pred ljudstvo tako mirno in spokojno, kot dela to danes Ljudska fronta Jugoslavije. Ona čuti, da je v njej posebej vse ljudstvo, da se nahaja v njem in da stopa na volitvah za Ustavodajno skupščino pred samo sebe. Jugoslovanski narodi so storili za svoje zaveznike med vojno več kot je kdorkoli mogel od njih zahtevati. Svojo porušeno državo smo obnavljali in jo obnavljamo s histrostjo in samostojno, kar vsi občudujejo. Urejujemo državo, uresničujemo reformo, uvajamo novosti, preobrazamo vse življenje, gotovo in zaupno, v poletu in navdušenju z vedno novimi silami. Zavešno izpolnjujemo dolžnosti in obveznosti do ljudstva in države in z rezultati, ki smo jih dosegli pod najtežjimi pogoji, gledamo s popolnim zaupanjem v bodočnost, prepričani o zavezni naših narodov.

Izpolnili smo vse obljube, dane našim zaveznikom, postopali smo po vseh njihovih nasvetih. Ustavodajna skupščina nam bo pomagala, da bomo stopili še bolj močni in še z večjim ugledom na mirovno konferenco in da bomo postavili upravičene zahteve za priključitev odtrganih delov našega ljudstva, za reparacije, ki nam pripadajo, proti vojnim zločincem, ki so nas uničevali. Ustavodajna skupščina bo izdelala novo ustavo, ki bo kronala zmage in uspehe borbe naših narodov za resnično demokracijo, nacionalno svobodo in enakopravnost. Da bi bila moč in ugled ustavodajne skupščine čim večja in da bi bila vredna naše veličastne borbe v vojni, kandidirajmo najboljše in izvolimo najboljše med njimi!

Vsi na volitve v Ustavodajno skupščino!

Glasujte za zvezno listo Ljudske fronte, listo maršala Tita!

Glasujte za pokrajinske liste Ljudske fronte Jugoslavije!

Volite najbolj borbene, najbolj poštene in najsposobnejše!

Živel nosilec zvezne liste Ljudske fronte Jugoslavije maršal Tito!

Živele bratstvo in enotnost enakopravnih narodov Jugoslavije!

V borbo za demokratično federativno republiko Jugoslavijo!

Izvršni odbor Ljudske fronte Jugoslavije.

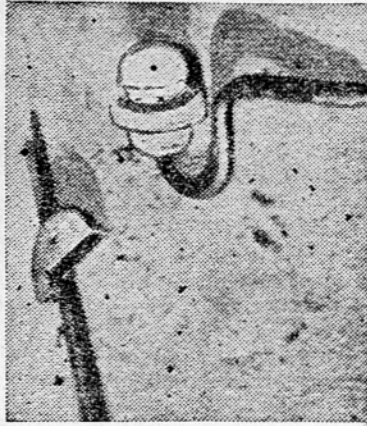
Ob 200 letnici rojstva Kutuzova

Leningrad, 11. sept. Včeraj so se zbrali v velikih konferenčni dvorani Akademije znanosti ZSSR ki seji ob 200-letnici rojstva velikega ruskega stratega Kutuzova zgodovinarji, znanstveniki, generali, častniki in gojenci vojaške šole. Zasedanje je otvoril doktor zgodovine Francov. Id se je bavil z izredno vlogo Kutuzova v zgodovini ruskega ljudstva. Profesor Predtečenski je čital poročilo o življenju in delovanju Kutuzova. Navzoči so z velikim zanimanjem poslušali; predavanje akademika Tarleja »Maršal Kutuzov kot diplomat« Polkovnik Ljuškovski je predaval o »Načelnih Kutuzove umetnosti bojevanja«. Pokazal je zlasti na vlogo Kutuzova kot početnika ruske vojaške operativne umetnosti, organizatorja armade novega tipa in voditelja množičnih vojsk.

Naši ljudje uvajajo tehnične izboljšave

Pred nami stojijo ogromne naloge: popraviti, kar nam je sovražnik porušil, potem pa graditi dalje, da nam bo v bodoče lepše, kot nam je bilo nekoč. Najvažnejše pa je pozidati porušeno, zakaj zaradi ruševin ljudje trpe pomanjkanje, zaradi ruševin so lačni, goli in bosi. Zato tudi potrebujemo potrebo po delu, zakaj samo s trdim delom se bomo dvignili iz ruševin. Treba je več delati, kot smo delali včasih, treba je delati udarniško. Udarniško delati pa se pravi iskati novih načinov dela, toda ne samo v smeri naprežanja delovne sile, temveč predvsem v smeri obvladovanja tehnike in njene izpolnitve s ciljem, da se dosežejo čim boljše rezultati dela.

Velik del našega delovnega ljudstva je pokazal mnogo razumevanja za skupne potrebe in se je z veliko vnemo lotil dela. Vsak dan čitamo o prostovoljnih delovnih bataljonih, o nadurah,

Slika št. 1

se za pritrjevanje opornice potrebuje samo pol minute. Vsi zgoraj omenjeni nedostatki starega načina so odstranjeni. Krivo opornico vtakne monter v »žep«, ki ima luknjico v sredini. V to luknjico pride zatič, da je izolatorska opornica popolnoma

kopitno in zelo zamudno, a se marsikje še danes izvaja. S pravico, kakršno kaže slika št. 3, gre delo hitreje od rok in je veliko bolj sigurno.

Z zamenjavo verig z »ustic« je nova priprava tudi pripravljena za odiranje droga v jami pri postavljanju droga na določeno količinsko smer. Delo postavljačev in monterjev gre s to novo pravico hitro od rok, brez prejšnjega starokopitnega mučenja.

Omenjena dva izuma sta delo našega človeka. Marsikakšno izboljšavo v delu, v proizvodnji, bi bili naši ljudje zmogli že prej uvesti, toda v sistemu, kakršen je bil v stari Jugoslaviji, se sposobnosti našega delovnega človeka niso mogle izvesti. Po eni strani delavec ni imel nobenega interesa, da bi izboljševal delovne načine, ker je imel od tega le škodo, po drugi strani pa tudi ni našel pri tedanjih odločujočih činiteljih nobenega razumevanja, če je hotel svoje izume uveljaviti. Pri tovarišu izumitelju sem se zanimal za razmere v Kranjskih deželnih elektrarnah. Dejal je: »Prejšnje vodstvo Kranjskih deželnih elektrarn se je bolj zanimalo za osebne podatke uslužbenca, za njegovo politično prepričanje, kot pa da bi pomagalo razvijati njegove osebne sposobnosti. Zelo natančno so se izvajale tudi razne namestitvene zahteve prejšnje bančne uprave, katerih ni bilo malo. Vsi uslužbeni, ki niso bili ljubi prejšnjemu vodstvu, so bili na razne načine kaznovani. Če je kdo od teh hotel k vodstvu zaradi kakšne izboljšave, ni bil sprejet, če pa je šel kdo poročat o osebnih stvareh, je šel kdo tožiti, je bil takoj sprejet in se je v ravnateljstvo sodeloval ure in ure. Zaradi takih razmer pri prejšnjem vodstvu KDE niso imeli časa za kake izboljšave.

Tako je bilo v stari Jugoslaviji. Prav zaradi tega ljudski talenti niso imeli nobene možnosti, da bi uspeli in se razvili. Danes je drugače. Danes se nudi vsakemu možnost, da razvije vse svoje sposobnosti v svoj prid in v korist celokupnosti. V tem pa je največje jamstvo, da bo naša domovina kmalu zaživela lepše življenje.

Slika št. 2

ki jih opravljajo delavci v tovarnah itd. Toda tudi kar se tiče izboljšavanja tehnike naši delavci niso odrekli. Zadnjič smo pisali o dveh izumih našega delavca iz celjske tovarne za emajlirano posodo, danes pa smo dobili poročilo o dveh tehničnih izboljšavah pri napeljevanju električnih vodov.

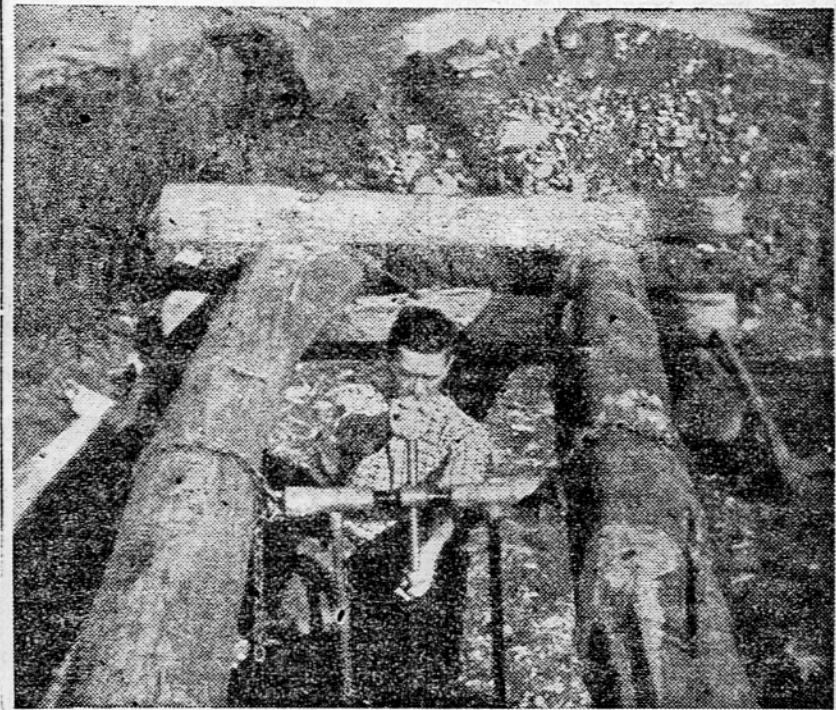
V Beli Krajini so začeli z nartno elektrifikacijo. Tudi o tem smo že poročali. Napeljevanje vodov pa ni lahka stvar in vzame mnogo časa. Tovariš Fogarar Viktor, tehnik in gradbeni vodja pri elektrifikacijskih delih v Beli Krajini je izumil dve izboljšavi, ki jih pri postavljanju vodov v Beli Krajini že uporabljajo, nobene dvoma pa ni, da se bodo teh izboljšav posluževali tudi drugod.

Prva izboljšava je priprava za montažo izolatorjev s krivimi opornicami (izolator N 80). Do sedaj so privijali te opornice na zelo preprost način. Najprej so v drog izvrtali luknjo in potem z roko uvijali opornico v drog. Ko z roko ni šlo več, so si pomagali s fracozom. To navijanje je imelo več slabih lastnosti, in sicer: pri navijanju z roko se je izolator omajal, ker je samo s predivom, namočenim v firnež, navit, lesni navojji krive opornice se niso skrili popolnoma v drog, s francozom se je opornica izgrizla, katran se je okrušil, zaradi česar je začelo železo rjaveti, za pritrjevanje ene same opornice so potrebovali monterji skoraj 4 minute časa.

Z novo napravo, ki jo izumitelj imenuje žep (glej sliko št. 1)

zaprta. Vse skupaj izgleda kot nekaj sveder. (Montažo opornice z novo napravo glej na sliki št. 2!)

Druga naprava, ki jo je izumil tov. Pogačar Viktor, je priprava za stikanje A drogov za namestitev vodoravne prečke. Včasih so spenjali A drogove na ta način, da so z navadnimi verigami oklenili obe strani droga, nato pa z lesenim drogom (»rajklom«) toliko časa nategovali verigo, dokler nista droga toliko zlezla skupaj, kot je bila dolga prečka A droga. Tako delo je bilo staro-

Slika št. 3

Delovna nedelja na Rašici

Prvi delovni nedelji v Ljubljani je sledila druga, tretja. Mnogi, ki so zaposleni po 9 do 10 ur dnevno, gredeše ob nedeljah pomagati pri obnavljanju naše svobodne domovine, porušene od okupatorjev.

Prva vas, ki je morala čutiti bes podivjanih gestapovskih tolpa, je bila Rašica. Pred štirimi leti je ogenj gorčice skromne slovenske vasice porušil nebo. Takrat so se stisnile tišočere roke v past z željo po maščevanju in uničenju okupatorja. Pomagati niso mogli ne vasiči v plamenih, ne vaščanom, ki so bili odgnani v tujino. Sedaj je nastopil drug čas. Vrnili so se ljudje iz pregnanstva, vrnili na požgane, zapuščene, porušene domačije. Mar smo jih mi pozabili? Ne! Rašica naj bo med prvimi obnovljenimi vasicami. Zato se je v nedeljo udeležilo dela uslužbenstvo vseh ministrstev Narodne vlade Slovenije. 1.107 delavcev se je v nedeljo zjutraj odpeljalo s kamijoni v Gameljne. Tam so dobili potrebno orodje oni, ki ga niso prinesli s seboj. Dolga kolona veselih ljudi se je nato vila po prijazni poti proti požgani Rašici. Pogled na požgano vas je bil žalosten, toda ni bilo časa za gledanje, sleherni je videl, da je res potrebna velika obnova in mnogo dela. Porazdelili so se na posamezne grupe, ki so odšle na določena mesta in pričele z delom. Močne roke so zagrabile za krampe in lopate. Tovariši so opravljali težja dela, tovarišice pa so pomagale pri sortiranju opeke in pri odnašanju kamenja.

Razen uradništva iz vseh ministrstev se je udeležilo dela tudi 500 tovarišev artilerijske brigade I. proletarske udarniške divizije in 200 mladenc iz Gamelj in okolice. Od 8. do 12. ure se je hitelo s podiranjem ruševin brez odmora. Grupe so tesnovale med seboj, katera bo prva poridra zadnjo steno tiste hiše, v kateri je delala. Sledil je opoldanski odmor.

Poleg telesne hrane je bilo preskrbljeno tudi za duševno. Na prijazni jasni so se po kosilu zbrali vsi udarniki, katere je nagovoril tovariš Henrik Kužnik, sekretar OF pri Narodni vladi Slovenije. Prikazal je usodo požgane Rašice in povdaril voljo, ki jo moramo imeti za obnovo svoje domovine. Nato so nekateri člani Opere in Dramne recitirali in zapeli nekaj lepih pesmi. S svojimi klenimi besedami je nato navdušil vse navzoče črnogorec Djuro, ki je govoril v imenu proletarske Udarniške divizije.

Ceprav preje že precej utrujeni so se vsi navdušeni in sproščeni ob 2. uri zopet podali vsak k svoji porušeni hiši, da nadaljujejo z delom. Kmetje požgane vasi so bili navzoči pri delu. Iz obraza se jim je brala zadovoljnost in ob vprašanju, kako se jim zdi, da delo napreduje, je eden izmed njih z odkritim obrazom odgovoril: Prišli ste vi od ministrstva in nam pomagate, pa še kako pomagajte nam, ubogim kmetom. Čisto drug čas je prišel in splašalo se je izgubiti hišo za ta čas. V oni stari Jugoslaviji nas niso pustili kmetje niti stopiti v pisarne, ker so se bali, da jih ne bomo umazali z našimi kmečkimi čevlji. In danes? Prišli ste k nam od vlade in nam tako hitite pomagati, kot bi hoteli že danes vse obnoviti. Za tako državo je bilo vredno nekaj žrtvovati!

Tako so padle stene med delavci, kmeti, meščani, inteligenti in vojski — v novi državi!

Delo se je nadaljevalo do 5. ure. Samo uslužbeni vseh ministrstev so napravili v nedeljo skupno 7.749 delovnih ur in prispevali tudi večji denarni znesek.

Na poti domov se je slišala vesela pesem, pesem zadovoljstva vseh delavcev, ki so se zavedali, da so to nedeljo veliko prispevali za obnovo domovine obenem pa napravili tudi lep izlet v okolico Ljubljane.

Veliko delo kurilnic za očiščenje in obnovo našega prometa

Jesenice, 11. septembra.

Pri prevzemu kurilnice na Jesenicah dne 10. maja t. l. je bilo stanje naslednje: V kurilnici polovica glavne stavbe je jarku razrušena, tri lokomotive iztirjene in zvrnjene. Delavnica za struganje, kovače, ključavnice in mizarje z vsemi delovnimi stroji popolnoma zrušena. Vozovna delavnica, utica za nadkurjače, utica za kretnike in električni transformator — vse porušeno. Upravno poslopišje, skladišče, bivalnica, strehe, ometa, vrata močno poškodovana. Južni jarek porušen. Ena lokomotiva v jarku prevrnjena. Trije drugi tiri strgani. Vsa oprema opustošena, luči in telefoni odneseni. Vsi tiri in prostori zatrpani z ruševinami, odpadki, pepelom, iztirjenimi vozovi in pokvarjenimi lokomotivami. Vozovi za potrebsčine ob nezgodah odpeljani.

V območju kurilnice je bilo 174 razbitih in pokvarjenih lokomotiv, od katerih so bile še samo tri sposobne za službo. Na jeseniški postaji so bili po bombardiranju skoraj vsi tiri pretrgani, nad 90 vozov iztirjenih in so bili v 13 jamah nagradeni drug vrh drugega. Na postajah Lesce-Bled, Zirovnica, Dobrava-Vintgar, Bohinjska Bela, Dovje, Mojstrana, v predoru Bistrica-Bohinjsko jezero in ob vseh progah je bilo mnogo iztirjenih in prevrnjenih vozov in lokomotiv.

Za popravilo lokomotiv niso bili na razpolago nikakvi obdelovalni stroji. Za utirjenje je bilo na razpolago le preprosto orodje, ker je okupator vse boljše odpeljal. Da je bilo delo kljub temu obvladano, gre zahvala dobri volji in udarniški delu vseh uslužbencev. Od 174 lokomotiv jih je bilo do konca avgusta popravljenih že 34, od katerih je bilo nekaj že odposlanih v Ljubljano in v Zagreb v promet.

Očiščena je postaja Jesenice, nadalje vsa proga od Jesenic do Kranjske gore in proga od Jesenic do Podborde, prav tako sta postaji Zirovnica in Lesce-Bled očiščeni razbitih in iztirjenih voz. Od razbitih voz je bilo v tovarno KID oddanih že preko 55

naloženih vagonov. Mnogo voz so morali na kraju samem razrezati in naložiti. Se težje je bilo delo pri vozovih, prevrnjenih čez visoke nasipe ali ture, — tu se je delalo res udarniško, z vso vnemo. V jeseniški kurilnici je osebje samo postavilo ali uredilo novo mizarско delavnico, zalosno strugarno in ključavninarsko delavnico. Preskrbelo je obdelovalne stroje, popravilo vozovno delavnico, obnovilo utice za predkurjače in kretnike, postavilo transformator in popravilo ostale stavbe. Nadalje je dvignilo iztirjene lokomotive iz jarkov, in očistilo vse ture ruševin. Kljub vsemu naporu pa je še vedno mnogo, mnogo dela, da bodo zabrisani vsi sledovi velike vojne.

V kurilnico glavnega kolodvora so prišli pomagat

Liubliana, 11. septembra

Velike potrebe obnove, prazna skladišča premoga, porušen, zamarnjen in zapuščen rajon kurilnice, to je bila dediščina po okupatorju.

Potreba obnove je vodstvu kurilnice in nam, ki smo se znašli rano ob rami z njim, zadajala dosti skrbi in priprav. Z dobro in močno voljo smo naskočili tam, kjer je bila potreba največja. Vodstvo kurilnice je tičalo in še tičilo v velikem delu naše tehnične obnove. Sem spadajo vse strojne postaje, kurilniške podružnice in vodne postaje cele Slovenije, razen mariborskega okrožja. Zato je članstvo O. F. ter podružnic ESZDNJ prisloščilo vodstvu s prostovoljnimi delom na pomoč, da se opravi tisto delo, ki je bilo in je še najbolj potrebno. V zadnjem članku smo naši javnosti prikazali nekaj našega dela in uspehov. Mnogo tihega dela za našo obnovo pa se vrši za našimi zidovi, pri načrtih, pri upravnih, računski in tehnični izpopolnitvi in ureditvi strojne službe v kurilnici in zunanjih enitah. Zavedali smo se, kako danes vsak posameznik, cele ulice in četrti ter obrati delajo pri

Dr. Mirko Pokorn

Danes bo v Ljubljani pogreb dr. Mirka Pokorna, partizanskega zdravnika, ki je padel pred tremi leti kot žrtve italijanskih imperialističnih morilcev.

Po zlomu predaprilske Jugoslavije je pribežal pred Nemci iz Konjic v tako imenovano Ljubljansko pokrajino. Težka je bila ta pot. Izgubil je skoraj vse in skrbeti je moral za številno družino. Nastanil se je v Dobrem polju, kjer se je takoj povezal s partizanskim sobranjem ter začel z vso družino sodelovati v borbi proti okupatorju. Pogumno so vzdrževali zvezo, prenašali gradivo za partizane in jih zdravili. Pred italijanskimi fašisti rablji se je umaknil v osvobodjene Struge. Nato v Stari log.

Avgusta, pred tremi leti, je prihrumela čez osvobodjeno ozemlje italijanski ofenziva. Vso družino, razen žene, so mu zajeli okupatorji in odgnali uboge otroke v internacijo. Ženo sta le skrivala okrog Kunča, nato sta se naselila v Šumbarcu.

Ženo in njega je skrbelo, kaj je z otročki. Nobene vesti nista imela o njih. Vendar nista postala malo dušna. Vedela sta, da veliki cilji zahtevajo velike žrtve. Hudo je, če starši obkujejo otroke. Toda, če tudi to mora biti, naj bo. Vedela sta, da pot našega naroda gre naprej do svobode. Četudi to pot tlakujemo s svojo krvjo.

Se vedno jima je bila prva misel pomagati partizanom. 13. septembra l. 1942., dan prej, preden je mislil nastopiti službo v vojski, je dr. Pokorn šel zdraviti partizane Jurčevce čete. Bili so v bližini vasice Rdeči kamen.

Italijanska vojska se je prav tisti dan zagnala v napad na partizansko bolnišnico. Večina težkih ranjenec se je rešila, dva najtežja pa so zločinski ubili in bolnišnico požgali. V bližini Rdečega kamna so ubili tudi dr. Pokorna in se nato še podpisali na puste in okajane ruševine zidov vasice.

Italijanski imperialistični zločinci so šli z Rdečega kamna. Zapoditi smo jih iz naše prelepe Slovenije.

Dragoga tovariša Pokorna pa bomo danes svobodni ljudje počeli v svobodno zemljo, za katere osvoboditev je žrtvoval svoje življenje.

obnovi čutili smo z njimi in se veselili njih uspehov. Radi bi jim pri požrtvovalnem delu pomagali, toda smo sami sredi ogromnega dela. Naše misli in težave so razumeli drugi tovariši in tovarišice in so nam prišli pomagati.

V preteklem tednu, ki je bil prav udarniški in teden uspehov, je bilo s pomočjo zunanjih skupin tovarišev in tovarišic izvršeno veliko delo. Zlasti veselo lice nam nudijo velika skladišča premoga, katere se vidno polnijo, da nam bodo stalno omogočala oskrbovati velike potrebe kurjenja strojev. Pri razkladanju premoga smo v preteklem tednu videli tovariše in tovarišice z železniške uprave, tovariše iz signalne delavnice državnih železnic, pa tudi tovarišice iz splošne bolnice so se živo gibale okrog črnega diamanta. Prav tako so nam tovariši iz mestne občine prišli pomagati. Vajeni trdega dela so nam odvzeli velike breme.

Ne smemo pozabiti naših ljudi samih iz kurilnice; tovariši iz delavnic, tovariši in tovarišice iz pisarn, iz skladišča in iz drugih skupin, — vse je prišlo za delo. Kljub temu da smo bili po napornem delu izmučeni, saj delamo v službenem času udarni, smo bili dobre volje. Moč nam daje zavest, da delamo za sebe, za našo skupnost, da bo naša domovina čimprej obnovljena z našim delom in novim duhom tovarištva. Smo in bomo ostali kajpot tudi drugim narodom, ki še tiče v kremenjnih izkoriščevalcev.

Darujte kri za ranjene borce!

Oskrba osirotelih otrok je zadeva naših vseh!

Vladimir Nazor:

Na pohodu

Bili smo neprespani in še trudni od neprestane hoje čez neke trde gore, ozke soteske, narasle vode, ko smo na večer krenili iz vasice Idbara čez Ljubina planino. K sreči je svetel mesec.

Spočetka vse tako, kakor drugod. Strme steezice, kamenite, ozke, nevarne. Venomer navkreber, zdaj na levo, zdaj na desno; vedno bolj strmo, vedno težje, vedno hladneje. Sprevod se pretrga, pa se spet strne, da pomagamo drug drugemu. Toda to je malo vredno: dobro odprti oči, zanesi se nase, pomagaj si s tem, da pogostokrat stopiš s konja. Italijanski ujetnik Mario mi vodi konja, njegov tovariš Marino stopa poleg mene. Partizan Žika, moj novi dečko, je mlad, nežen, nizek — obe nogi ima razboleni, pa mi to nič ne more pomagati, saj omaj samega sebe vleče. A na mojem konju tiči nekakšno nesrečno angleško sedlo. Drsi po živali, zdaj na vrat, zdaj čez boke. Vidim, da drže steezice skoraj neprestano po robu prepado: ako izpodrsnem, propa lem. Nekateri konji so se že zrušili. Z vsem tovorom, in pravijo, da je tudi nekaj človeških žrtev. Jastopa pa še vse hujsje; povzpeli smo se na zamrzla tla. Tu se prične prva muka: mraz pod nogami, omraznica ko žilah, potreba po snu in počitku še večja. Dočela zlezem s konja. Dokler moram, gremo. Na koncu nam ne preostane nič drugega, kakor da se plazimo po snegu in ledu, z nogami in rokami, in venomer v strahu, da se kdo od nas ne zruši v prepad. Če ne bi bilo mesečine, se ne bi mogli niti premakniti. Polnoč je že minila, toda naše poti še ni kraja. Planinski vrh se nam zdi blizu, a vendar nikoli ne dospemo nanj. Propade še nekaj konj, jaz sem izrpan. Ko ne bi imel Marina in Maria, ki me držita in pogostokrat vodita, se mi zdi, da bi propadel, ostal bi led na ledu.

Na nič več nisem pazil in mislil, ko nepričakovano zadoni prekrasna beseda:

— Odmor!
He! Na vrhu gore smo. Ozka ravnica, ognji že gore.

Duša in moč se vračata vame. Sedim s tovariši pri ognju, grejem slajeno vodo v čutarici in pijem. O, slast!... Pomirim se in se večim. Kako se tudi ne bi, ko gledam te obraze okoli ognja! Kakor da ti čvrsti možje niso nič posebnega doživeli, kakor da niso ubegnili nikakšni nevarnosti.

— Kako je, tovariš Nazor? Tvoje Planinske pesmi sem v šoli čital.

— Zakaj me nisi vprašal, ko sem se navkreber mučil!

— Kaj bi te bil tam doli izpraševal? Sedel si čvrsto na konju, čeprav ti sedlo ni kaj prida. Le da smo se mi znali bolj paziti po ledu kakor ti. Kadar treba, smo spretni plezanci.

— Kje neki ste se naučili tega koristnega sporta?

— Po teh in po drugih planinah sredi trde zime, pa tudi sredi poletja.

— Kako to?

— Da. Sredi leta, na sam Vidovdan, ko smo neko noč šli čez Treskavico, ki smo jo tokrat pustili ob strani.

— Pripoveduj!

V razgovor se vmeša še neki drugi, nekoliko starejši, brkat partizan in reče:

— Tako je. Sredi leta, na Vidovdan. Takrat nas še ni bilo toliko. Bili smo slabo oblečeni, slabo hranjeni in oboženi. Bili smo takrat — kakor tudi Rusi — na umiku. Močnejša sila nas je gnala iz črne gore. Treba je bilo prenočiti na Treskavici, a trda in obilna Treskavica nas je grdo sprejela. Leden veter pa sama toča in mraz. Jetra so ti lahko zadržala od mraza. Tudi konji so se nekako zgrbančili. Vendar, polagoma se pomikamo naprej. Lačni in trudni — ne popuščamo. Nu, najhujsje šele pride. Pritisne dolgo, silno deževje, lije kakor iz

škafa. Vse je premočeno do kože. Nikjer suhe veje. Tiščimo se kakor živina, vsi mokri. Ko naposled prispemo nekoliko nižje na toplejša in bolj mehka tla, zalezemo v blato. Vlečemo se nanj in skušamo zažgati prve ognje, da bi počivali in zadremali, kakor v brlogu. To ti je, tovariš Nazor, bilo kaj...

— In potem?

— Ko smo naposled prišli v sotesko k potoku, smo vrgli sebe in vse svoje v vodo, da smo se oprali in osvežili.

— Pa izgube? ga vprašam.

— Nikakršnih. Poginil ni niti en konj, niti enega ranjenca nismo imeli.

— Ha, vidiš, tovariš! Ljubina planina je vendar hujsja. Ze doslej nam je požrla nekaj kljuset. On se upre:

— Ni baš tako. Jaz vem, kako je.

— Reci!

— Bilo nas je takrat na Treskavici manj, toda bili smo... prvi partizani!

A Priroda (Leopardi je ne imenuje matere, Madre, marveč maečo, Matrigna) kakor da se z nami šali in se nam roga.

Pred našimi očmi se odpre veličasten razgled. Na širokem obzorju polkrog visokih planin s stolpi, zobovi, trdnjavami, obeliski na dolgih stebrih in vse to je obijano z lučjo mladega sonca: pozlačeno, posrebrano, modrikasto in rožnato, v celi simfoniji spreminjastih barv. Ali je to Resnica ali nekakšna Fata morgana. Da nisem zaspal nekje na snegu in sanjam krasne sanje, preden končam v mraku in puščavi? Toda neke ptice žvrgele, rosa se zlata na novi travi, tovariši živahneje stopajo v široko sotesko k večjemu potoku, ki se iskrivo modri, k vasi, kjer se bomo ustavili, da se okrepimo in si odpočijemo po dvanajstih urah težavnega potovanja.

Jaz sem v nekakšnem zanosu. Govoril sem že večkrat v sebi: »Trhla Bosna! Umazana Bosna in Hercegovina!« Zdej se vzpnem na konja, dvignem glavo, strmim v ene obsijane planinske velikane, v že zeleno kotlino, v sinjo tekočo vodo, v razkropljene vasi in v osamljene hišice. Kličem:

— Bosna ponosna! Sestra Hercegovine! Naš sijajni dragulj še neobrušen, še v pesku, mivki in blatu! Vzdignili te bomo, izbrusili te in se krasili s teboj. Jaz te bom s svojimi poslednjimi še krepkimi silami, na nov način, v novem zamahu in poletu visoko, visoko...

Nisem izgovoril.

Tik pred vasjo, na strmi steezici, mi je konj spodsrdnil, sedlo mu je zdrsnilo po vratu. Znašel sem se na tleh.

Potolkel sem se po čelu, po nosu, po kolenu.

Na nosilih so me prenesli v kraj Gornjo Belo ob potoku, ki se izliva v Neretvo.

Don Kihote de la Manča, danes sva midva nekakšna tovariša.

Da, toda midva sva izmed onih zanešenjakov, ki padajo in se grdo potolečejo, da se vnovič dvignejo.

Pred volivno borbo

Ko je bilo glavno delo za sestavo volivnih imenikov že končano, je bil objavljen ukaz o razpisu volitev za ustavotvorno skupščino za 11. november. Z odredbo, da se zakonski roki za prijavo zveznih list in za popravke volivnih imenikov začne računati šele od 10. septembra, je predsedstvo Začasne narodne skupščine dalo še en dokaz več za demokratičen značaj predstavljajčih volitev, ker je s tem vsem političnim skupinam, ki želijo vložiti zvezno listo, dana popolna možnost, da brez naglice pripravijo svoje predloge.

Prava volivna kampanja se bo začela šele s prijavo prve zvezne liste, z volivnim proglašom Ljudske fronte in drugih političnih skupin. Toda te volitve so prinesle že v svojem začetnem delu, pri sestavljanju volivnih spiskov veliko novost. To ni bilo čisto administrativno delo kakor nekoč, ko je vsak volivec kot poedinec imel priliko, da se bori za to, če je uvrščen v seznam, medtem ko je delo oblasti obstajalo v tem, da se čim večje število državljanz, nasprotnikov režima, izpusti iz seznama. Sedaj je celotno volivno telo najaktivneje sodelovalo pri sestavljanju imenikov. Tega niso delali lokalni organi, pokorni režimu, ki bi odločali o volivnih imenikih, marveč je delalo to ljudstvo samo, ki je s svojo živo aktivnostjo pri vpisovanju v volivne imenike vseh državljanz, ki imajo volivno pravico, in pri črtanju vseh tistih, ki niso vredni te pravice, pokazalo visoko stopnjo domoljuba, politične čestitosti in demokratičnega aktivnosti milijonskih ljudskih množic predstavlja prvo zmago Ljudske fronte, prvo zmago resnične ljudske demokracije v volivni borbi.

Toda poleg te zmage je še druga veličastna zmaga naše nove demokracije. To je pojav milijonskega števila državljanz, ki bodo sedaj prvi imeli volivno pravico. Milijoni žen in mladine, ki so v prejšnjih časih bili izključeni od vsakega vpliva na volitve, so sedaj vpisani v volivne imenike. Prav tako imajo prvi volivno pravico vojaki in oficirji. Značilno je tudi število novih volivcev, ki se jim daje pravica glasovanja z drugimi demokratičnimi odredbami naših novih zakonov, n. pr. z odredbo o kraju, kjer se mudi volivec. Na tisoče in stotisoče delavcev, ki so zaradi dela primorani pogostoma menjati svoje bivališče, bodo dobili svojo volivno pravico, katero so jim v prejšnjih časih z reakcionarnimi odredbami kratali. Pojav vseh teh novih volivcev je znatno povečal volivno telo več nego za dvojno in je dal volivnemu telesu popolnoma novo, resnično demokratično vsebino. Tisti slabi »svetovalci« iz tujine, katerim naša ljudska demokracija ne diši, naj razmislijo o tem izrednem dejstvu in naj pogledajo, kako je pri njih, prej nego nam ponudijo svoje zastarele demokratske minstre. Oni bi morda želeli, da se tudi pri nas najdejo ljudje, ki bi poslušali njih svete, kakor bolgarska opozicija, ki zahteva pomilostitev obsojenih profesorov in ki zahteva, da se da volivna pravica šele od 21. leta, ne pa od 18. leta naprej in da smejo biti izvoljene samo osebe, ki so dovršile 30. leto starosti.

Pojav milijonskih množic novih volivcev predstavlja samo eno izmed tistih velikih demokratičnih pridobitev, katere nam je dala osvobodilna borba naših narodov: zmago ideje popolne enakopravnosti žene z moškim, zmago in priznanje pravic mladi generaciji, zmago tiste politične zavesti, ki je iz prvih skupinic partizanov skovala našo Jugoslovansko armado. Vse to so pravice, katere so žene, mladina in vojska imele od prvega časa osvobodilne borbe in katere so v teku vojne uživali, kjer koli so bile volitve. Te pravice žen, mladine in borcev so ne le globoko zakoreninjene v njih zavesti, marveč so prav tako zakoreninjene v zavesti vseh pravih demokratov. Postala so splošni blagor vsakega ljudstva. Zato se v naši državi, vsaj do sedaj, ni našel nihče, ki bi skušal javno dvigniti glas proti tej veliki demokratični reformi.

Kakor je bilo s pravico žen, mladine in vojske, tako so tudi vsi zakoni, katere je sprejela Začasna narodna skupščina, tako je tudi vsa današnja politična in družbena zavest osnovnih ljudskih množic v vsej državi samo velika dediščina naše osvobodilne borbe, potrditev in nadaljevanje njenih demokratičnih pridobitev. Eno in sicer najbolj temeljno in najbolj značilno demokratično pridobitev je poskušala lažna demokratska opozicija Milana Grola napasti. To je bil dvodomni sistem ustavotvorne

skupščine. V svojem bistvu je bil to poskus napada na samo načelo federalizma in enakopravnosti naših narodov. Hoteli so konstituanto, kakršna je bila leta 1921., da bi vsi narodi in dežele mogli biti preglašovani in oropani enakopravnosti suverenih pravic. Zdej, ko je zvezna volivna komisija objavila svoje prve odločitve, je mogoče popolnoma jasno pokazati, kaj bi pomenila konstituanta s samo eno zbornico, izvoljena po volivnih okrožjih na podlagi določenega števila prebivalcev.

V skladu z volivnim zakonom je določila zvezna volivna komisija število poslancev za zvezno skupščino na 348. Oglejmo si od blizu številke, ki jih je objavila komisija. Vzemimo samo Srbijo in Hrvaško, in sicer Srbijo brez Vojvodine in brez kosovsko-mehoijske oblasti. Na Srbijo odpade 87, na Hrvaško 86 poslancev, skupaj 173 poslancev, medtem, ko imajo vse ostale federalne edince z Vojvodino, Kosovom in Mehoijsko skupno 175 poslancev. Na Slovenijo odpade samo 29 poslancev, na Makedonijo 24, na Crno goro pa komaj 9. Če bi ostali samo pri eni takšni zbornici mar ni očitvidno, da ne more biti govora o kaki enakopravnosti. Kaj bi pomenile tri naše federalne edince Slovenija, Makedonija in Crna gora s skupnim številom 62 poslancev proti 318! In kaj bi pomenili Srbija ali Hrvaška, vzete vsaka zase, če bi njih poslanci prišli v spor z ostalimi? Nastale bi možnosti za vse mogoče kombinacije, ki bi imele samo en edini rezultat, da ponovno izbruhnejo spori med našimi, danes bratsko zedinjenimi narodi in da se vrnemo na staro zločinsko pot razdora, katerega so vodile monarhija in razni šovinisti v bivši Jugoslaviji. Da bodo naši narodi na enakopraven način odločali o svoji usodi, se bo poleg zvezne skupščine volila še druga, z njo popolnoma enakopravna skupščina narodov. V tem domu bo vsaka izmed šestih federalnih enot imela enako število svojih predstavnikov, samo avtonomna Vojvodina in Kosovsko-mehoijska oblast bosta imeli nekoliko manjše število poslancev. Nagleda na to, da bo skupščina narodov imela vsega skupaj 175 poslancev, bo popolnoma enakopravna z zvezno skupščino. Na ta način bo zavarovana naša naj-

večja, prva osnovna pridobitev naše osvobodilne borbe, enakopravnost naših narodov, s tem pa njihovo bratstvo in edinstvo. Ogorčni pomen volivnega zakona o ustavotvorni skupščini, ki predvideva dvodomno ustavotvorno skupščino je v tem, da naši narodi in federalne enote že k samim volitvam pristopajo popolnoma enakopravni ter imajo vnaprej jamstvo, da ne bodo preglašovani in da bodo o svoji usodi, kakor tudi o usodi celotne državne skupnosti enakopravno odločali.

Vsi dogodki so te dni potrdili še enkrat to veliko načelo enakopravnosti naših narodov, ki je smisel in vsebina osvobodilne borbe, za katero so dali toliko žrtve: to je ustanovitev avtonomne pokrajine Vojvodine in avtonomne kosovsko-mehoijske oblasti na podlagi zakona, katerega je sprejela predsedništvo narodne skupščine Srbije in katerega naprednost in demokratičnost je takšna, da bi mogla biti v bivši Jugoslaviji komaj daljni sen najnaprednejših ljudi. S takšnim reševanjem nacionalnega vprašanja stoji Jugoslavija na prvem mestu v svetu za Sovjetsko zvezo. Spričo takšnih dejstev se nam ni treba ozirati na nobeno pripombo o naši demokraciji, naj pride od katere koli strani hoče.

Kmalu se bo začela volivna borba. Ljudska fronta, v kateri so zbrane vse demokratične skupine in državljani, bo stopila v to borbo kot edina resnično demokratična in napredna politična skupina, ki predstavlja ljudstvo; iskreno in tesno sodelovanje in sporazumevanje vseh sestavnih delov Fronte pa ji bo zagotovilo polno zmago, kakor nam je enotnost vrst narodno osvobodilnega gibanja zagotovila zmago v vojni. Toda vsaka skupina in vsak resnični domoljub in ljudski človek se mora zavediti, da ne gre podcenjevati sil reakcije, ki se bodo skušale zediniti proti demokraciji s tem, da bodo zbrale okrog sebe vse preostanke fašizma. Volivna borba za konstituanto bo borba za uničenje poslednjih ostankov fašizma in reakcije, povezanih z mednarodno reakcijo. Bolj nego kdaj koli postaja sedaj aktualno in živo ljudsko geslo: Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Moša Pijade (iz »Borbe«).

Po domovini

KULTURNI VEČER DIJAKOV LJUBLJANSKE KLASIČNE GIMNAZIJE V TOLMINU

ZMS klasične gimnazije Ljubljane je pripravila v Tolmnu kulturni večer, katerega čisti dobiček je bil namenjen za osirotelo otroke in partizanske sirote. Kulturnega večera se je udeležilo okrog 500 ljudi, ki so zasedli do zadnjega kotička kinodvorano. Po sporedu, ki je vseboval poleg recitacij partizanskih pesnikov, solospjevov, nastopa pevskega trita in kvinteta tudi slovanske skladatelj, se je razvila živahna družabnost in je združena mladina iz Ljubljane in Tolmna ter okolice manifestirala bratsko skupnost in povezanost.

IZ MILJA PRI TRSTU

V nedeljo 2. t. m. je bil sestanek vsega prebivalstva Sv. Barbare z namenom, da se izvolijo novi odbor za zgradbo Ljudskega doma. Po kratkem, a temeljitom razgovoru je bila soglasno izvoljena nova uprava 12 tovarišev s sta in tovaršem Janezom Merkanđelom kot predsednikom na čelu.

Za leta 1922 je bilo treba pričeti z zgradbo Ljudskega doma kar je pa onemogočila fašistična reakcija. Dom bo 30 x 18 m velik in bo imel dvorano, malo gledališko dvorano, restavracijo, prodajalno in stranske prostore za organizacije. Tovariši od Sv. Barbare so že pričeli pripravljati potrebni kamen in so se obvezali, da bodo menjaje se izvršili 8.000 ur dela brezplačno.

Upanje je, da bo dom gotov 1946, leta in bo stal nad 2 milijona lir. To naj služi za zgradbo bližnjih in oddaljenih krajev. V nedeljo 16. t. m. bo pri Sv. Barbari prireditev s koncertom in čisti dobiček pojde v skad za zgradbo Ljudskega doma.

OBISK V ZAVODU ZA SLEPO MLADINO

Mladinke iz Novega Vodmata so obiskale slepe partizane - borce in ostale slepe v Zavodu za slepo mladino na Zaloški cesti 5. Prinesle so s seboj cvetja in darove; vse so razdelile med slepo mladino. V spominu so napisale: »Danes smo prišle na prvi obisk k našim slepim tovarišim. S tem smo dokazale da niso pozabjeni od nas in upamo, da jih bomo še večkrat obiskale.« Slepi tovariši so prijaznim mladinkam iskreno zahvaljujejo za izkazano prijateljsko pozornost.

V petek 7. t. m. so prišle na obisk v zavod za slepo mladino tovarišice AFZ in mladi pionirji z Zaloške ce-

ste, Kar za mal sprevod jih je bilo. Zastavo je nosila pionirka Anica, mali Ivan je igral na harmoniko, o taji so pa nosili darove in cvetje. Po pozdravnih besedah je vsak izmed slepih prejel soplek cvetja, pecivo in odrasli tudi cigarete. Razvil se je nato med vsemi prisrčen razgovor, ki bi trajal še in še, da ni tov. Sturmovca, ki je ves obisk organizirala, opozorila da čas beži. Slepi tovariši so bili obiskalo zelo vesel in se vsem iskreno zahvaljujejo za požrtvovalnost in delo saj so bile vse tovarišice družinske matere, pa so našle čas tudi za slepe, katerim je prijazna beseda toliko, kakor vidnim prijazen in topel pogled.

LJUDSTVO VOJVODINE PROTI IZDAJALCEM

Na konferencah v mnogih mestih Vojvodine ljudstvo odvzema volilno pravico vsem onim, ki so sodelovali s sovražnikom in narodnimi izdajalci. Tako je v okraju Srbski Črna izbrisanih iz volivnega imenika 130 oseb. Na konferenci Ljudske fronte v Novem Bečeju je odvzeta volilna pravica notarju dr. Stevanu Janoševiću, ki je za časa okupacije vodil ljudstvo na borbo proti Rdeči armadi. Volivna pravica je odvzeta tudi bvsjemu notarju Mihalu Stojkoviću, ki je za časa okupacije prepejal v zaporu nekega rodujuba. Iz volivnega imenika so izbrisani vsi Mađžari, ki so bili strajniki. V loku je bilo obojono javno izdajalsko delo sodelavcev fašistov duhovnika Veresa in notarja Čučića. V Golobincu so izbrisani iz volivnih imenikov vsi sovražniki naroda.

»SELJACKA SLOGA« BO PRICELA POSLOVATI

Izvršni odbor HRSS je sklenil, da prične »Seljačka sloga« zopet poslovati. »Seljačka sloga« je kulturno-prosvetna organizacija, katere cilj je dvigavanje kulture in širjenje prosvete med širokimi sloji kmetijskega prebivalstva. Delo »Seljačke sloge« je bilo zadnja leta popolnoma prekinjeno in obnova dela te organizacije bo izpolnila občutno praznino, ki je s to prekinitvijo nastala. »Seljačka sloga« bo obnovila kulturno-prosvetno delo v vasi in bo omogočila kmetom, da se seznanijo s pridobitvami znanosti in kulture v duhu današnjega časa. Za časa skupščine HRSS, ki se bo pričela 16. septembra v Zagrebu, se bodo sestrall tudi predstavili »Seljačke sloge«, ki bodo izvolili odbor, ki bo vodil delo. Kakor je odločil izvršni odbor HRSS bodo v najkrajšem času ustanovili založništvo »Seljačke sloge«, ki bo izdajalo knjige in časopise, namenjene naši vasi.

Pišejo nam

Metelkova ulica

Pusto, neveselo je njeno lice, zavito vedno v prah in dim. Ne vabi te tja svetla izložba, ne prijazna gostilna, ne vesela pesem Tovarna, kasarna in visoka zidana ograja, to je vse. A vendar je bilo tu v letih narodne nesreče kaj živahno. Tovornjaki, nabitopolni v težke verige vklepanjenih državljanz, so švigali v nervozni naglici gor in dol in povzročali strašanski tršč. Niso imeli ti nesrečni drugi grehov nad seboj, kot tega, da so bili pripadniki mojega rodu. Pred glavnim vhodom v kasarno je stala vedno velika množica ljudi in poizvedovala po svojcih. Italijanska straža jih je odganjala z besedo in s puškinim kopitom. Tik ob glavnem vhodu v pritličju so stali za mrežami trije zaporniki. Šipe na oknu so bile prevlečene z apnom. Pa so ti fantje napravili dvojne oči na steklu in so gledali ven, kje bodo uzrli znan obraz. Preinil sem se ob zidu do tega okna in skozi ti dve luknji na steklu so se srečale moje oči in oči mojega sina. Po dolgem času sva se zopet videla. Na spodnjem robu je bila šipa počena in skozi centimeter široko rezo je fant šepnil: »Lačen sem, očka. Jutri gremo naprej. Napiši mi kaj.«

Sel sem in napisal list, pa ga vtaknil v špranjo na oknu. A že me je zapazil stražar, vzal je list in ga raztrgal. Drugi dan smo stali v gostem špalirju na ulici Sonce je že zgodaj razpalilo ulico. Zdej pa zdej je švignil mimo nas kamion in nas zavel v črn prah. Tih smo stali in se ozirali proti kasarni. Ta je rekel, da gre do ob sedmih, oni je trdil, da ob osmih, tretji ob enajstih. Nenaodoma nastane med množico ne mir in se zasvetili pri kasarni bajoneti. Pride četa vajakov in nas potisne nazaj do zida. Polotil se nas je strašen zid. Sel sem skozi grozote življenja, prehodil sem ves divji zapad Severne Amerike, vse ozke divje so teske Colorade in sem se srečal v tej divjini z divjaki. Nameril smo si samokrese drug na drugega, toda nikoli se mi ni tresla roka, nikoli se mi niso tresle noge. Sedaj pa, v tem trenutku, ko sem mislil, da bom videl sina morda zadnjikrat, so se mi tresle noge, da sem se moral oprjeti. Gost špalir Italijanov se je postavil pred nas. Da li bo mogoče predrti ta kordon? »Daj meni paket,« pravi moja žena, ki je stala poleg, »daj meni, bom jaz poskusila.« Tedaj pa je že, preinil sin mimo. Kakor liger se je zaglala mati naprej, predrta kordon in že je držala sina v objemu. Še en poljub, križ, potem pa jo je stražar sunil, da se je opotekla nazaj v vrsto. Na Masarykovi cesti, tam, kjer konča Metelkova, je medtem nastal strašen vihar. Tu je čakala velika množica, matere so hotele objeti svoje otroke, žene svoje može, pa jim izročiti culico za na pot. Ko je prišel sin mimo, mu je mati zalučala zaboječek preko stražnikove glave in sin ga je ujel. Te daj pa mu ga je surovež strgal iz rok in ga zagnal materi naravnost v glavo. Uboaga mati je padla v prah in dve ženski sta ji močile čelo. Pri vhodu na tovorniški kolodvor je stal star italijanski vojvak v platnenih hlačah, z razefranimi ovojčkami na nogah. Zaškrtal je z zobmi in pljunil v zrak, pa grdo zaklel.

Od tega so pretekla tri leta. Vojna sreča je šla svojo pot po določenem krogotoku. Odločilo se je tam zunaj na zeleni trati. Borci so izvojevali največjo zmago v zgodovini in domovina se greje na soncu svobode.

Bilo je prvo nedeljo v septembru 1945. Udarniška nedelja. Zopet me je nanesla pot v Metelkovo ulico. Tam smo se zbirali udarniki od sodišča. »Vsi na delo, na ruševine, ki jih je visoko nagrmadila vojna vihra!« se je glasil ukaz. Veselih obrazov so se zbirali udarniki, kot bi se odpravljali na plesišče. Rado v kratkih hlačah. Njegova kot sneg bela kolena so se bleščala v soncu. Peter v ozkih hlačah in beli srjaci, Marjan je imel trd bel slaminik, Stanko pa je imel v žepu termovko. Jože je pripovedoval, kako je bilo v Dachau, kako so se tam zbirali za delo: Na apelu so stali po celo uro. Stubenältester je komandiral: »Augen rechts. Mütze ab!« To zabavo je prekinito povelje udarnika Arnaka »Pozor, brigada prostroj v desno! Desno kreni!« Udarnik Janez se je okrenil na levo, pa ga je dregnil udarnik Štepihar, »potreba ti je vojaške vežbe, fant.« »Brigada stopaj! Lopate so zaženete tale, mi pa smo vrezali.« Na juriš, na juriš! »Udari, navali.« je z zvneničim glasom potresal pred mano udarnik France in udarjal s pošvedranimi čevlji ob tlak. Zapčiči smo krampe in delo nas je okrepilo bolj kot renski rizing.

Tone Matičič.

Parada na Montebellu

Britanska vojska je imela v nedeljo svoj vsakoletni praznik in po vseh središčih britanske vojske so bile svečanosti in parade. Tudi XIII. britanski korpus je praznoval in njegove enote so pripravile veliko slavnost v Trstu. Prišli so na slavnost feldmaršal Aleksander, poveljnik pomorskih sil admiral Cunningham, komandant naše IV. armije generalmajor Peka Dapčević, komandant XII. britanskega korpusa general Harding in vrsta drugih visokih vojaških funkcionarjev.

Vstopnice na razsežno dirkališče Montebello so bile drage in že nekaj dni prej razprodane. Vendar pa je prišlo na slavnost več deset tisoč Tržčanov, ki niso imeli vstopnic in so ostali zato izven dirkališča. Z zastavami, s pesmijo in klicanjem so pričakali zavezniške komandante in vojaške enote, posebno prisrčno pa so pozdravili generalnega poročnika Dapčevića, ki je prišel v družbi zavezniških komandantov, in formacijo Jugoslovanske armade, ki je nastopala pri svečanostih.

Dolgo v noč je trajala prireditev. V globini prostranega dirkališča je stal zidan posnetek kraljeve palače, pred njo in med častna tribuna po so nastopale godbe in formacije vseh vojsk in enot, ki so vključene v XIII. britanski korpus. Videli smo pešce, tankiste, artiljerijo, motoriste...

Konjeniki so priredili tradicionalni lov in tekmo čez ovire, črnci so plesali svoj narodni borbni ples, kraljeva garda je nastopila s tradicionalnim korakom in v zgodovinskih nošah. Videli smo Indijce, Skote, ameriško vojsko... Prav gotovo pa je bil na svečanosti najlepši in najbolj prepričljiv prizor, ko je osvetlil žaromet z rahlo rdečo svetlobo skupino naših borcev. Zapeli so partizanske pesmi, močna žarometa pa sta osvetljevala medtem robove skalnatih planin nad Trstom: od tam so prišli naši borci, čez tiste grebene, tam so krvaveli, s tisti strani je prišla v Trst svoboda.

»Vstani, mladina, stoj kakor hrast!« je pel v noč zbor borcev. In pel je pesem o Slovincih kremenitih in o Sloveniji svobodni in srečni. Žarometa pa sta se premikala in dva mogočna snopluči sta odgrinjala mrak s planin in pripovedovala: poglejte, tukaj so gladovali in trpeli žejo, tukaj so se borili, tukaj umirali, da bo naše okno v svet svobodno in da bo svet odprt vsem, ki jim morje ni povod za prepir, temveč stvar skupne ljubezni in skupne skrbi!

Simbolično so zagoreli grebeni planin nad Trstom v bengaličnem ognju, godbe pa so zaigrale himne držav, katerih vojaški oddelki so nastopili pri slovesnosti.

Proslava dneva mornarice v Portorožu

Titovi mornarji pomorske obalske komande mesta Trst so 11. t. m. praznili svoj praznik v Portorožu na zelo svečan in lep način. Istra, nekdanjajokajoča in trpeča, danes vesela in vedra, preživlja prve mesece svobode. Fašističnih mornarjev ni več, prišli so Titovi!

Ob desetih dopoldne je pričakal bataljon mornarjev na trgu v Portorožu ministra za kmetijstvo tovariša Janeza Hribarja, ki je prišel v spremstvu komandanta obalske komande, kapetana Franca Dermota in komisarja kapetana Vilema Klemenca. Strumen pozdrav je pozdravil priletec, nakar je komandant Dermota pozdravil svoje mornarje in jim v kratkem orisal zgodovino naše nove mornarice.

Za njim je govoril minister za kmetijstvo tov. Hribar. »Vi ste prvi mornarji, ki plivate svobodno po svobodnem morju!« je dejal med drugim. »Zato tudi vemo, da boste znali braniti naše svobodne valove!« Zastavni in ogoreli partizani so odgovorili komandantu in ministru: zaplesali so dalmatinsko kolo in peli. S pesmijo so povedali vse: da imajo radi morje, Tita, svojega komandanta, novo Jugoslavijo, in da sovražijo vse tiste, ki so jim leta in leta kradli morje.

»More i mi smo Tito! Tito smo mi i more!...«

Kolo igrajoče mornarje so z veliko pozornostjo opazovali otroci iz vseh delov Slovenije, ki so v Portorožu na političnih. Nočice so jim kar same od sebe posnemale kretnje razigranih mornarjev, a na obrazih se jim je

izražala hvaležnost od teh fantov, ki so jim in ki jim bodo vedno branili morje, to prekrasno Jadransko morje, ob katerem preživljajo toliko srečnih in veselih ur.

Popoldne je bilo kosto, katerega so se med drugimi udeležili minister polkovnik Janez Hribar, komandant III. pomorske brigade podpolkovnik Bogdan Viskič, predstavnik 26. divizije kapetan Aluvič Ante in piranski župnik Egidij Maluza. Zvečer je pa bil miting, na katerem je istrsko ljudstvo dalo duška sreči, ki jo uživa v svobodi.

MINISTER HRIBAR NA OBISKU PRI OTROCIH

Po dopoldanski proslavi je obiskal minister Hribar otroke v hotelu »Palace«. Srečini so ga pozdravili s pesmijo: »Mi smo slovenski pionirji...« Tovariš minister se je prijazno pomenil z enim in drugim. Malo sramežljiva je bila Olga iz Murske Sobote, prav tako Tonček iz Čekega. Ko pa sta videla, da govori tov. riš minister z njima tako kakor n'um očka doma, sta skupno z vsemi pet sto otroki udarno zapela:

»Svetu bomo dokazali, da ni bila zastoj prelita kri!...«

Kakor pri prihodu, tako so otroci pozdravili dragega gosta tudi pri odhodu. Vesela in pogumna partizanska pesem je odmevala po hotelskem parku in zaplavala k morju, k tistemu našemu sinjemu morju, ki bi ga njihove oči nikoli ne videle, če ne bi bilo Titove Jugoslavije, katere je njim revnim delavskim otrokom priborila te lepé, zlate počitnice...

Nov predor pri Krstcu na cesti med Cetinjem in Kotorom

Preteklo leto, ko so naše brigade čistile in osvobodile Crno goro in Kotor od Nemcov in njegovih hlapcev, je bil povšen tako imenovan smrtomoni ovinek pri mestu Krstcu na progi med Cetinjem in Kotorom. Ta ovinek so minirali Italijani in pozneje Nemci z nekaj minskimi polji in z ogromno količino razstreliva, tako da bi v primeru potrebe porušili čez 100 metrov visoko steno in tako onemogočili promet za delj časa na tej tako važni zvezi. Med tem pa Nemci niso utegnili izvršiti tega načrta, ker so jih naše edince z nenadnim napadom prepodile iz Krstca in z bližnjih položajev ter zavzele utrjene točke, s katerih so nadzirale vse Kotorški zalvi. Da bi onemogočili skoncentriranim nemškim četam, da se z motorizacijo prebijajo čez Krstac na Cetinje in da se spoje s tamkajšnjo garnizijo, je naša vojska vrgla v zrak eno od teh minskih polj ter je tako bila popolnoma porušena cesta na tem ovinku več deset metrov na dolgo. Tako so morale nemške čete odstopati čez Budvo in Bar proti Skladu in odtod v Podgorico.

Po dokončni osvoboditvi teh krajev so naše voje zaledne oblasti pričele pripravo za obnovo prometa med Cetinjem in Kotorom, ki je bil velikega pomena za vso Crno goro. Na ta način bi se skrajšala pot v Dubrovnik, odkoder so do dines prevažali hrano in gradivo čez Kotor in Budvo na Cetinje ter dalje v notranjost. Ne samo da bi se pot skrajšala za dvajset kilometrov, temveč ta pot, tudi precej boljša od one, ki drži čez Budvo. Toda popraviti pot na istem mestu bi bilo za današnje priške nemogoče, ker bi se moral napraviti podpori zid iz močnega gradiva in to v višini preko sto metrov. Zato so narodne obla-

sti pristopile k hitrejšemu in praktičnejšemu delu, to je izvrtanju predora, s katerim bi se obšel nevarni ovinek, imenovan »smrtomoni snik«. Načrt za delo je napravil znani strokovnjak za predore inž. Iva Orovč.

Vojna oblast drugega udarnega korpusa je z zelo skromnimi sredstvi poslala minersko četo inženjerskega bataljona, ki je v maju pristopila k delu in pripravila vse potrebno za vrtanje. Za temi je prvega julija prevzelo vse delo ministrstvo za gradbe, ki si je postavilo nalogo, da izvrta predor in ga izroči prometu najkasneje do prvega oktobra. Oddelek za izgradnjo cest in mostov je pripravil vse najpotrebnejše orodje: kompresorje in »revolverje«, medtem ko so delavci sami dvignili iz minskih ležišč velike količine razstreliva. Od prvega julija dalje je bilo pri tem delu zaposlenih okoli 75 delavcev čnevno, ki so delali v dveh posadah, dan in noč. Delavci so med seboj tekmovali, da bi delo čim prej končali pred določenim rokom. Odlikovali so se vsi, med vsemi pa so bili najboljši minerci, ki so v smrtni nevarnosti tudi ponoči delali v svetlobi karbidov. V eni posadi to je v desetih urah, so minerci izvrtali luknje za razstrelivo v dolžini devetdesetih metrov.

V soboto, 18. avgusta so delavci spročili ministrstvu za gradnje in ostalim tehničnim seko jam, da so se sešli minerci z obeh strani predora. 19. avgusta so skromni svečanosti pristopovali predpredsednik Narodne vlade Peter Komnenč, minister za gradnje Tomanovič z načelniki oddelka, pomočnik javnega tožila za Crno goro Jovo Črnocortčević šef tehničnih sekcij iz Cetinja in Kotorja ter drugi gostje.

(»Pobjeda«: A. Obradović)

Novo enotno zadržištvo bo urejalo gospodarstvo delovnega človeka. Kakor smo politično združeni v Osvobodilni fronti in strokovno v enotnih strokovnih organizacijah, bodimo gospodarsko povezani v enotnih zadrugah!

NAŠE GOSPODARSTVO

Naša elektrifikacija

Elektrifikacija v Sloveniji je med časom okupacije utrpela dvojno škodo. Ne samo, da je bilo toliko in toliko daljnovodov in vodov drogov, transformatov in drugih elektrifikacijskih naprav razrušenih in poškodovanih in da je bilo tudi s pozicijami in porušenjem hiš, vasi in mest uničenega mnogo dragocenejšega materiala temveč je nastala škoda tudi s tem, da je mnogo del, ki so bila predvidena in nujno potrebna, ostala neizvršena.

Elektrifikacija predstavlja najnaprednejšo obliko izrabe naravnih sil v službi javnega gospodarstva in kulturnega življenja, za to je naša ljudska oblast takoj po osvoboditvi pristopila k vprašanju obnove porušenih naprav, da vzpostavi med okupacijo uničene naprave in nadoknadi zamuteni čas med vojno. Z ozirom na gospodarski položaj, ki je nastal po okupatorjem štiriletnem divljanju in gospodarskem v Sloveniji, je razumljivo, da je danes potreba po temeljiti izpolnitvi elektrifikacije največja prav v naših industrijskih obratih. Povezanost industrije s kmetištvom je tako tesna, da si kmetištva ki more uspevati le z dobrim modernim orodjem brez pomoči industrije ne moremo misliti. Smotno izvedena elektrifikacija bo predstavljala eno najmočnejših orodij v rokah našega delovnega ljudstva, da dvigne in poveča obrate naše industrije, da modernizira naše obrtno življenje in prinese kmetu kakor delavcu olajšanje in udobnost pri delu.

Stare električne centrale
Kakor že omenjeno, naše električne naprave že pred vojno niso zadostovale za potrebe naše industrije in za potrebe mest in vasi. Parne centrale so večinoma zastarele in neekonomične, tako da se njihovo obratovanje ni več izplačalo. Daljnovodi so bili preobremenjeni, zveze med električnimi centralami so bile prešibke. Tako je bila naša največja moderna centrala Fala na Dravi z ostalimi centralami, ki bi jim v primeru pomanjkanja toka morala priskočiti na pomoč, le slabo povezana in ni le svoje važne naloge mogla v zadostni meri izvrševati.

Naša največja vodna centrala je že omenjena Fala, ki ima samo 34.000 kilovatov. Vodne centrale so najrazvitejša oblika pridobivanja električnega toka, saj je praktično pri njih energija zastopljena. Parne centrale pridejo v poštev prvenstveno v bližini rudnikov premoga, da se proizvodnja električne struje ne obtežuje s stroški dovoza.

Vse naše ostale vodne centrale so manjše in bolj lokalnega pomena. Sem spadajo centrale na Savi, Česnovi na Brodu, Majdič na Kranju, Centrale v Zirovnici, Zireh in Zagradu na Dolenjskem. Važne so tudi industrijske centrale, n. pr. centrale Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in raznih drugih industrijskih podjetij, ki izkoriščajo deloma vodno, deloma parno silo.

Dve novi veliki centrali
Na Dravi nastajata dve veliki vodni centrali v Dravogradu in pri mariborskem otoku. Centrala v Dravogradu bo zmožna pri popolni izgraditvi 22.000 kilovatov. Centrala, ki je

že dograjena in sta v njej postavljena dva stroja z zmogljivostjo 15.000 kilovatov, je bila tik pred osvoboditvijo bombardirana in sedaj še ne dela, verjetno pa bo prvi stroji stekli že v začetku oktobra, drugi na do konca leta. Električna centrala na Mariborskem otoku bo s svojimi 50.000 kilovatov predstavljala našo najmočnejšo električno centralo. Dovršena bo v približno dveh letih.

Drava je reka, ki je v vsej srednji Evropi najprilovitejša za pogon električnih central. Ostale reke imajo v polletju malo vode. Dravo pa, ki izvira v Alpah, napaja prav v poletnih mesecih tajaletja se sneg Poleg tega ima zadosten nadev in je njen tok primeren za večje jezove. Sava in pr. ima manj vodne sile in teče po neugodnem terenu. Na Savi sta v načrtu dve večji centrali, in to v Zirovnici za 5000 kilovatov in v Medvedah 6000 kilovatov.

Trenutno dobivamo največ toka iz naših kalorifičnih (parnih) central, od katerih je daleko največja ona v Trbovljah s 36.000 kilovatov. Velika je tudi parna centrala pri prometnici v Raiburgu z 12.500 kilovatov. Centrala v Ljubljani (s 3.500 kilovatov) je zastarela in daleko ne zadostuje več ter služi samo za skrajno rezervo.

Naše današnje glavne naloge, ki jih je prevzelo ministstvo za industrijo in rudarstvo s svojim odsekom za elektrifikacijo, so da se obnove in modernizirajo vse obstoječe elektrarne in da se energija, ki nam jo dajejo simboli koristen razdeli na vsem področju Slovenije. V prvi vrsti bo odsek za elektrifikacijo rešil naslednje naloge:

Gradnja novih daljnovodov

V Trbovljih je daljnovod 110.000 voltov. Raiburg-Liško ki bo služil predvsem preskrbi Zagreba in severozadonje Hrvaške z električnim tokom. Dalje bo treba zvezati 90.000 voltni fališki daljnovod s 110.000 voltnim daljnovodom za Zagreb v Laškem, da bo tako Fala povezana z ostalimi omrežji. Prometnica v Kočevju bo nujno treba preskrbeti 1000 kilovatov, ker je njegova centrala uničena. V Gradnji je daljnovod za 700 kilovatov v Ljubljani, ker tamkajšnja vodna sila ne zadostuje pogon za Džeslovim močnilni na je prednja Kranjska industrijska družba potrebuje za svoje obrate takoj dovod električnega toka, ker njene centrale ne zadostujejo. Zato bo treba še letos do Kranja enajst 110.000 voltni daljnovod drugo leto pridajo na vrsto Jesenice.

Pri projektiranju daljnovodov moramo računati že na neko vržno delovanje. V daljnovodnem žepu bo treba misliti na elektrifikacijo naših železnic. Prva nloga ki bo prišla na vrsto, bo proga Ljubljana-Počučina, potem na vrsto proga od Polagoma ostale proge po svoji važnosti.

Izvršitev vseh načrtov elektrifikacije, ki si jih je zastavila naša narodna oblast, bo predstavljala osnovo za najvišji napredek naše industrije, ki je glede na svojo povezanost z ostalim gospodarstvom podlaga blaginje naše federalne Slovenije in vsega našega naroda.

Arrigler Vojko

Zbirajmo steklo, pripravljajmo drva

Za akcijo zbiranja starega železa, ki v nekaterih krajih naše domovine še ni zaključena in bo, kakor kaže, ob zaključku dala lepše rezultate, kakor smo pričakovali, sta sedaj na sporedu akcija za zbiranje steklenih odpadkov in akcija za sečnjo drv. Obe sta zelo važni in povezani med seboj po svojem smotru.

Zima prihaja in našim stanovanjem bodo potrebna drva za ogrevanje in okenska stekla. Brez drv in šip v oknih ni toplih stanovanj, ni možnosti za delo ne doma ne v pisarnah in delavnicah. O akciji za sečnjo drv smo v Slov. poročevalcu poročali že obširneje. Razumljivo je njen pomen doslej le ljubljanska mladina, ki je pred približno 15 dnevi poslala posebno delovno brigado v Bohinj, kjer mladinci in mladinke sedaj sekajo in pripravljajo drva. Pričrpani smo, da bo mladina izkazala na koncu lep uspeh svojega truda nedvomno da nieno delo še ne bo zadostovalo da bi bilo v celoti rešeno vprašanje oskrbe Ljubljane z drvi. Zanimati bi se morala naša podjetja in njihove sindikalne organizacije ter poslali sporazumno z ministrom za gospodarstvo v zgodnje večje skupine delavcev in nameščencev, ki bi se lotili priprave drv.

V tem navedlu nam dajejo lep zgled Zagrebčani. Te dni se vrnilo v Zagreb delovne brigade iz zagrebških predmestij Kustošje, Trešnjevca in Trnca, ki so nasekale nad 10 tisoč kubičnih metrov drv. V teh brigadah je sodelovalo nad 800 oseb in vsaka je napravila več kakor je doletela dneva norma enega kubičnega metra. Največji uspeh je dosegla kustošjska brigada, katere vsak pri 1,1 kubičnega metra drv v 8 urah so delali ljudje različnih starosti. Zanimivo je da sta bila dva najstarejša člana teh brigad dva delavca stara 87 oziroma 73 let, proglasa za odarjaka. Prvi je prekorajšni dnevno normo za 66%, drugi pa za 30%. Prvi je izdelal drv povprečno 1,66 m³ dnevno, drugi pa 1,60 m³. Zagrebška poročila navajajo o delu teh brigad še

množico drugih podrobnosti, ki kažejo, da so v polni meri pravilno razumeli svojo nalogo in da so jo z medsebojnim tekmovanjem skušali rešiti čim bolj uspešno. To jim je v polni meri uspelo in Zagreb je dobil precej veliko količino drv. Udeleženi sečinje so razen svojega inenavnega dela, ki je bilo odmerjeno tako, da jih ni preveč utrudilo, opravljali še drugo delo. Izbrabili so razpoložljivi prostori čas za izobrazbo s tečaji, predavanji in sestanki.

Podobno bi naj tudi Ljubljani in druga naša mesta, ki potrebujejo drva za zimsko organizirala delovne brigade po četrtih s sodelovanjem naših podjetij, delavstva in nameštencev ter prostovoljcev. Ljubljana potrebuje za zimске mesece naimari 75.000 kubičnih metrov drv, za njih pripravo pa primaniše delovnih sil.

Druga akcija, ki ji moramo te dni posvetiti pažnjo, je nabiranje steklenih odpadkov. Ogronomo je število stanovanj po naših mestih in krajih ob železnicah, ki so bili med vojno bombardirani ki potrebujejo okenska stekla. Če ga ne bodo dobili, ne bo pomagala kurjava. Stanovazija bodo mrzla in ves naš trud bo brez uspeha. Strokovnjaki računajo, da potrebujemo nad 3.000.000 kvadratnih metrov okenskega stekla. Za izdelavo te ogromne količine lahko naše tovarne koristno izrabijo tudi odpadke stekla, ki jih zbira Državno podjetje za promet z odpadki. Vsak steklen drobec ima veliko vrednost in za v današnjih časih ne kaže zavreči. Za 1 kg razbitega stekla se z dodajkom primesi izdeli 8,5 kvadratnega metra okenskega stekla.

Poleg okenskega stekla potrebujemo stekla za steklenice in kozarce. Tudi tega potrebujemo velike količine. Računi kažejo, da moramo glede na velike potrebe zbrati vsaj 700.000 kg razbitega stekla. Če hočemo pomagati našim tovarnam, da bodo močnejše, kriji vse velike potrebe obnove. To je velika količina, ki jo lahko močnejši zbrati le, če bomo nabirali akcijo izvedli prav po vseh naših krajih in jo izpeljali sistematično, tako da

ne bo ostal na terenu niti kos razbitega stekla več.

Na zbirališčih je treba steklo razdeliti na štiri skupine. Na en kup spravimo steklo in steklene drobce okenskega stekla in nebarvanega stekla izložen in strel, na drugi kup gre steklo z žično mrežo, na tretji kup barvano okensko steklo in na četrti kup pa gredo odpadki razbitih steklenic in kozarev.

Oskrba Maribora v drvmi

Maribor je glede oskrbe z drvi približno v enakem položaju kakor Ljubljana. Za mesto pripravljajo drva okoli 100 drvarjev, moralo pa bi jih biti najmanj 300, da bi bili kos nalogi, to je, da bi mogli pripraviti do 1. novembra 20.000 kub metrov drv.

Pri izdelavi drv bo pomagala mariborska mladina, ki se je polnoštevilo odzvala Sekala, bo drevesa in pripravljala drva v Cigonci pri Slovenski Bistrici, v Brdu pri slivniški graščini in v Vurbergu. Delovne skupine bodo porazdeljene v bataljone, katerih vsak bo dobil svoj prostor za sečnjo. Delalo bo okrog 300 mladincev.

Načrt za strokovno šolstvo

Na predlog vzeznega ministva za industrijo v Beogradu se bo ministvo za industrijo in rudarstvo Narodne vlade Slovenije pri reorganizaciji strokovnega šolstva v Sloveniji ravnalo po okvirnem načrtu, ki je v naših razmerah izvedljiv brez večjih težav. Bodoča osnovna izobrazba bo verjetno obsegala v splošnem popolno ljudsko šolo (7 razredov) oziroma nižjo ljudsko šolo (4 razredi) in nižjo srednjo šolo (3 razredi). Ta osnovna izobrazba bo izhodna točka za vse izobrazbe in strokovnih šolah.

Strokovno šolstvo bo imelo tri stopnje

Vsaka stopnja bo zaokrožena s samostojno celoto in obenem predstavlja skladno nadaljevanje pouka, prejšnje nižje stopnje. Tako bo varovana kontinuiteta učenja in pouka. Te tri stopnje bodo: 1. vajeniško šolstvo, 2. delovodsko šolstvo in 3. visoka šola ali vseučilišna fakulteta.

Vajeniško šolstvo

Vajeniško šolstvo bo trajalo tri leta. Njegova naloga bo usposobiti vajence za pomožni, obenem pa mučiti tako šolsko in strokovno izobrazbo kakršno bi si pridobil če bi obiskoval prva dva razreda reorganizirane tehnične srednje šole. Vajence bo moral dokončati prvo stopnjo na tri načine: 1. učil se bo pri svojem mostru ali v obratu in obiskoval strokovno nadaljevalno šolo; 2. učil se bo pri svojem mostru ali v obratu in obiskoval strokovni vajeniški tečaj in 3. učil se bo v obratni vajeniški šoli.

V prvem primeru se bodo vajenci praktično izobraževali pri svojih mostrih ali v obratih in posebnih učnih tečajih. To načrta bo s sodelovanjem strokovnjakov izdelalo ministvo in bodo obsegali vse delavne postopke, ki pridejo v posameznih strokah v podjetje. Med učenjem bodo vajenci posejali triletno strokovno nadaljevalno šolo, ki bodo obiskovali samo v takih krajih, kjer bo dovolj vajencev posamezne razrede specializirati in na kjer bo dovolj dobrih učnih moči.

Delovodsko šolstvo

Druga stopnja bo delovodsko šola, ki bo trajala dve leti in bo nudila isto izobrazbo kakor današnja tehnična srednja šola. Sem spadata III in IV razred reorganizirane tehnične srednje šole in bodoča delovodsko šola. Najboljši absolventi zgoraj naštetih šol strokovnih nadaljevalnih šol, strokovnih vajeniških tečajev in obratnih vajeniških šol, ki se bodo dovolj izkazali tudi v praksi, bodo nadaljevali svojo strokovno izobrazbo v tretjem in četrtim razredu reorganiziranih tehničnih srednjih šol oziroma v bodočih dviletnih delovodskih šolah, katerih učna snov bo ustrezala učni snovi III in IV razreda reorganizirane tehnične srednje šole. Tehnična srednja šola bo zaradi

Gradnja velike hidrocentrale v bližini Sarajeva

Pri vasi Rogatici, 20 km od Sarajeva, so nedavno pričeli z deli za gradnjo velike hidrocentrale na reki Zelenci Nova centrala, ki bo dograjena proti koncu prihodnjega leta, bo imela zmogljivost 10.000 konjskih sil in bo lahko proizvajala na leto najmanj 20 milijonov kilovatnih ur električnega toka. Centrala bo preskrbovala z električnim tokom Sarajeva, preostala električna energija pa se bo lahko uporabila za pomožne centrale v Zemlju in za elektrifikacijo srednjebosanskega področja. Gradnja so pričeli centralo pod težkimi okoliščinami z malimi številom delavcev in z nezadostnimi količinami gradiva. Sedaj pa se delo naglo razvija in je pri gradnji zaposlenih že okrog

cev. Posebne skupine delavstva organizira Borza dela, ki bo te skupine zaposlila v zasebnih gozdovih pod vodstvom okrajnega gozdarja.

S samo sečnjo pa še ne bo rešeno vprašanje oskrbe Maribora z drvi. Velike težave bo povzročil prevoz Mobilizirati bo treba prevozna sredstva vseh vrst, da bo mogoče nalogo zadovoljivo rešiti. Mobilizacija bo uspešna, če bodo sodelovale vse množične organizacije.

Uspehi nabiralne akcije surovin v Mariboru

Štab za obnovo, ki ga v Mariboru sestavljajo zastopniki mladinske organizacije in vojske, je izvedel nabiralno akcijo, ki je odlično uspela. Od 19. avgusta, ko se je nabiralna akcija začela, do danes je bilo zbranih 1091 ton starega železa, 1030 kg stekla, 6130 kg papirja in 540 kg starih krp.

Nekaj nabornega starega železa je štab že odposlal na Jesenice, drugo pa bo naloženo in odposlano z novim skupnim požrtvovalnim delom Mariborčanov. Nabiralna akcija se bo še nadaljevala.

Podaljšanje rok za prijavo terjatev pri denarnih zavodih

Z objavo v časopisu dne 1. t. m. je bilo določeno, da je dolžna vsaka oseba ali ustanova, ki ima več terjatev pri enem ali več denarnih zavodih, to prijaviti do 15. sept. 1945 vsem denarnim zavodom, pri katerih ima terjatve.

Zaradi nastale potrebe se ta rok podaljša do 30. sept. 1945.

Ministvo za finance.

Gospodarski strokovnjaki UNRRA-e v Vojudini

Ameriški gospodarski strokovnjaki UNRRA-e, ki se mudijo v naši državi, so se po dvodnevnem potovanju v Vojudini vrnili v Beograd. Na poti skozi Vojudino so goste spremljali uravniki urada za znanjo trgovino pri vzeznem ministru za trgovino in preskrbo. Ničević načelnik oddelka za državno imovino pri kmetiškem ministru podnolkovnik inž. Mrazović načelnik personalnega oddelka istega ministva inž. Marković inč. odseka za kmetijsko obnovo inž. Zamurovič.

Ameriški gostje so obiskali predsednika Glavnega narodnega odbora Vojudine Aleksandra Sevića s katerim so se razgovarjali o kmetijskih problemih in kolonizaciji. Ogledali so si glavne delavnice za popravilo traktorjev v Novem Sadu ter nove ameriške traktorje, ki jih je poslala UNRRA. Direktor oddelka za prehrano pri UNRRA-i Hanson je izjavil, da bo v najkrajšem času prišlo v Jugoslavijo 85 ameriških specialistov, ki bodo pomagali pri montiranju in popravilu traktorjev.

Naše novo rudarsko šolstvo

Ob otvoritvi prve rudarske vajeniške šole v Zagorju

Dne 15. t. m. bo otvorjena v Zagorju rudarska internatska vajeniška šola, ki bo mogla sprejeti 30 vajencev, katerim bo dala najosnovnejši pouk v rudarstvu. To šolo je organiziralo Ministvo za industrijo po svojem strokovno šolskem odseku. Ker se ni na razpolago strokovnjakov, ki bi v tej šoli predavali o strokovnih rudarskih vprašanjih, bo zaenkrat ta šola vsršla naloge, ki jih postavljajo potrebe po splošni izobrazbi.

Šola je prva te vrste v vsej Jugoslaviji. Pozneje bomo prišli na vrsto tudi drugi kraji, kjer je razvito rudarstvo, ali kjer so v bližini drugi rudniki kakor: Trbovlje, Mežica, Venenje, Zabukovica. Iz domačega kraja, iz Zagorja, bo sprejetih 15 vajencev, ostali bodo iz drugih rudarskih krajev Slovenije. Za šolo je veliko zanimanje po vsej Jugoslaviji in dnevno prihajajo od rudnikov v Hrvaški in Srbiji prošnje, da bi šola sprejela v pouk tudi vajence iz njihovih revirjev.

Vse Zagorje je že dolgo časa nestročno pričakovalo otvoritev te šole, kajti vsi se dobro zavedajo, kak pomen bo imela ta šola ne samo za vajence, temveč tudi za prosoh rudnika, ki mu bo ta šola dala po osvoboditvi prvo šolsko-strokovno izobrazbo.

Šola je prva te vrste v vsej Jugoslaviji. Pozneje bomo prišli na vrsto tudi drugi kraji, kjer je razvito rudarstvo, ali kjer so v bližini drugi rudniki kakor: Trbovlje, Mežica, Venenje, Zabukovica. Iz domačega kraja, iz Zagorja, bo sprejetih 15 vajencev, ostali bodo iz drugih rudarskih krajev Slovenije. Za šolo je veliko zanimanje po vsej Jugoslaviji in dnevno prihajajo od rudnikov v Hrvaški in Srbiji prošnje, da bi šola sprejela v pouk tudi vajence iz njihovih revirjev.

Vse Zagorje je že dolgo časa nestročno pričakovalo otvoritev te šole, kajti vsi se dobro zavedajo, kak pomen bo imela ta šola ne samo za vajence, temveč tudi za prosoh rudnika, ki mu bo ta šola dala po osvoboditvi prvo šolsko-strokovno izobrazbo.

Prispevki za akcijo za preskrbo otrok

Mestni odbor AFŽ je daroval 18.474 in še 14.671 din. Uprava Narodnega gledališča kot izkupiček dvuje predstave v drami in operi (Tuje dete in v operi scene iz treh oper) skumno 22.850 din. ESZDN, podružnica MOOF, odsek za preskrbo 5928 din.

Do sedaj je prijavljenih 170 oseb odnosno družin, ki so pripravljene vzeti neopredeljenega otroka na svoj dom. ESZDN, podružnica pri Poštni hranilnici, je poslala 3400 din. od tega 2800 din za mesečno vzdrževalnino za 4 otroke ESZDN podružnica za pravosodno ustanovo pri ministru za pravosodje prevzame stroške oskrbe za osirotelega otroka ali dijaka z mesečnimi prispevki 800 din. ESZDN, podružnica Mestni odbor NOO odsek za preskrbo, prevzame plačevanje popolne oskrbe za 1 otroka ESZDN nameščencev. Nabavljale za druge železničarje prevzame plačevanje oskrbe za 2 otroka do konca leta 1946. Sindikat Poštna hranilnica prevzame plačevanje oskrbine za 3 otroke v zavodu Sindikalna podružnica tehnične srednje šole prevzame plačevanje oskrbine v zavodu za enega srednješolske ali učence, Preva-

V počaščenje najvišjega sovjetskega odlikovanja maršala Tita, heroja Jugoslavije, priredi IV. Armija s sodelovanjem civilnih oblasti DREVI OB 20. URI svečano AKADEMIJO v dvorani na Taboru Vstop svoboden!

Odločba o cenah krompirja

Minister za trgovino in preskrbo je z odločbo (V. št. 252/1) z dne 7. t. m. določil naslednje najvišje cene za krompir: pri produktu za 1 kg: a) za belomestne vrste (oneidovec, rožnik, kresnik itd.) 2.20 din; b) za rumenomestne vrste (voltman, akzeržen in ostale škrobne vrste) 2 din. Cena krompirja za potrošnika znaša 3 din. Ta odločba stopi v veljavo takoj.

Podaljšanje rok za prijavo terjatev pri denarnih zavodih

Z objavo v časopisu dne 1. t. m. je bilo določeno, da je dolžna vsaka oseba ali ustanova, ki ima več terjatev pri enem ali več denarnih zavodih, to prijaviti do 15. sept. 1945 vsem denarnim zavodom, pri katerih ima terjatve.

Zaradi nastale potrebe se ta rok podaljša do 30. sept. 1945.

Ministvo za finance.

Gospodarski strokovnjaki UNRRA-e v Vojudini

Ameriški gospodarski strokovnjaki UNRRA-e, ki se mudijo v naši državi, so se po dvodnevnem potovanju v Vojudini vrnili v Beograd. Na poti skozi Vojudino so goste spremljali uravniki urada za znanjo trgovino pri vzeznem ministru za trgovino in preskrbo. Ničević načelnik oddelka za državno imovino pri kmetiškem ministru podnolkovnik inž. Mrazović načelnik personalnega oddelka istega ministva inž. Marković inč. odseka za kmetijsko obnovo inž. Zamurovič.

Ameriški gostje so obiskali predsednika Glavnega narodnega odbora Vojudine Aleksandra Sevića s katerim so se razgovarjali o kmetijskih problemih in kolonizaciji. Ogledali so si glavne delavnice za popravilo traktorjev v Novem Sadu ter nove ameriške traktorje, ki jih je poslala UNRRA. Direktor oddelka za prehrano pri UNRRA-i Hanson je izjavil, da bo v najkrajšem času prišlo v Jugoslavijo 85 ameriških specialistov, ki bodo pomagali pri montiranju in popravilu traktorjev.

Naše novo rudarsko šolstvo

Ob otvoritvi prve rudarske vajeniške šole v Zagorju

Dne 15. t. m. bo otvorjena v Zagorju rudarska internatska vajeniška šola, ki bo mogla sprejeti 30 vajencev, katerim bo dala najosnovnejši pouk v rudarstvu. To šolo je organiziralo Ministvo za industrijo po svojem strokovno šolskem odseku. Ker se ni na razpolago strokovnjakov, ki bi v tej šoli predavali o strokovnih rudarskih vprašanjih, bo zaenkrat ta šola vsršla naloge, ki jih postavljajo potrebe po splošni izobrazbi.

Šola je prva te vrste v vsej Jugoslaviji. Pozneje bomo prišli na vrsto tudi drugi kraji, kjer je razvito rudarstvo, ali kjer so v bližini drugi rudniki kakor: Trbovlje, Mežica, Venenje, Zabukovica. Iz domačega kraja, iz Zagorja, bo sprejetih 15 vajencev, ostali bodo iz drugih rudarskih krajev Slovenije. Za šolo je veliko zanimanje po vsej Jugoslaviji in dnevno prihajajo od rudnikov v Hrvaški in Srbiji prošnje, da bi šola sprejela v pouk tudi vajence iz njihovih revirjev.

Vse Zagorje je že dolgo časa nestročno pričakovalo otvoritev te šole, kajti vsi se dobro zavedajo, kak pomen bo imela ta šola ne samo za vajence, temveč tudi za prosoh rudnika, ki mu bo ta šola dala po osvoboditvi prvo šolsko-strokovno izobrazbo.

Prispevki za akcijo za preskrbo otrok

Mestni odbor AFŽ je daroval 18.474 in še 14.671 din. Uprava Narodnega gledališča kot izkupiček dvuje predstave v drami in operi (Tuje dete in v operi scene iz treh oper) skumno 22.850 din. ESZDN, podružnica MOOF, odsek za preskrbo 5928 din.

Do sedaj je prijavljenih 170 oseb odnosno družin, ki so pripravljene vzeti neopredeljenega otroka na svoj dom. ESZDN, podružnica pri Poštni hranilnici, je poslala 3400 din. od tega 2800 din za mesečno vzdrževalnino za 4 otroke ESZDN podružnica za pravosodno ustanovo pri ministru za pravosodje prevzame stroške oskrbe za osirotelega otroka ali dijaka z mesečnimi prispevki 800 din. ESZDN, podružnica Mestni odbor NOO odsek za preskrbo, prevzame plačevanje popolne oskrbe za 1 otroka ESZDN nameščencev. Nabavljale za druge železničarje prevzame plačevanje oskrbe za 2 otroka do konca leta 1946. Sindikat Poštna hranilnica prevzame plačevanje oskrbine za 3 otroke v zavodu Sindikalna podružnica tehnične srednje šole prevzame plačevanje oskrbine v zavodu za enega srednješolske ali učence, Preva-

praviljanju traktorjev in bodo dajali praktična navodila za ravnanje s traktorji UNRRA bo poslala tudi počastilne filme, ki kažejo, kako se ravna s traktorji.

V Kuli so si gostje ogledali državno tvornico plugov, nakar so obiskali državno posestvo Belje Namen potovanja je predvsem ta, da se ameriški strokovnjaki seznanijo z našimi potrebami in pogledu kmetijskih strojev. Gosti so se dolgo časa zadržali v državni tovarni sladkorja, ki je priključena posestvu v Belju, nato so obiskali centralno mlekarno v Belem Manastiru, od koder so odpotovali v Osijek odotd na preko Vukovara, Sida, Sremske Mitrovice in Rume v Beograd. Povsod so se zanimali za poljedelska dela in za način obdelovanja zemlje.

Po povratku v Beograd je direktor oddelka za prehrano Hanson izjavil svoje zadovoljstvo, da je Jugoslavija navzlic porušenju in težkim pogojem uspelo obdelati toliko zemlje. UNRRA bo upoštevala, da je letošnja letina slaba in da mora nuditi pomoč v živilih. Prehrila se je, s kakšno vmeno in s kakšnimi naporji se je ljudstvo po vrnitvi na svoje domove lotilo dela. Tehniki in znanstveniki UNRRA-e bodo pomagali jugoslovanskim strokovnjakom in jih seznanili s tehničnimi in znanstvenimi novostmi, ki so v zvezi z obdelovanjem zemlje in s katerimi se naši strokovnjaki zaradi vojne še niso mogli seznaniti.

Gospodarske vesti

Popravi. V včerajšnji številki se nam je v članku »Za jesensko setev« vrnila neljubna tiskovna pomota. Navedeno je bilo, da potrebuje naše kmet. ministvo 50 vagonov ozimne pšenice za seme, pravilo pa bi se moralo glasiati, da potrebuje 30 vagonov take pšenice.

Izplačevanje potrdil o zamenjavi denarja. Narodna banka Jugoslavije, podružnica v Ljubljani, Knafljeva 7, bo izplačevala naslednja potrdila o zamenjavi okupacijskih novčanic: dne 13. septembra serija I. 30.750 do 30.975, 14. septembra serija I. 31.001 do 31.200, 15. septembra serija I. 31.201 do 31.400.

Naše novo rudarsko šolstvo

Ob otvoritvi prve rudarske vajeniške šole v Zagorju

Dne 15. t. m. bo otvorjena v Zagorju rudarska internatska vajeniška šola, ki bo mogla sprejeti 30 vajencev, katerim bo dala najosnovnejši pouk v rudarstvu. To šolo je organiziralo Ministvo za industrijo po svojem strokovno šolskem odseku. Ker se ni na razpolago strokovnjakov, ki bi v tej šoli predavali o strokovnih rudarskih vprašanjih, bo zaenkrat ta šola vsršla naloge, ki jih postavljajo potrebe po splošni izobrazbi.

Šola je prva te vrste v vsej Jugoslaviji. Pozneje bomo prišli na vrsto tudi drugi kraji, kjer je razvito rudarstvo, ali kjer so v bližini drugi rudniki kakor: Trbovlje, Mežica, Venenje, Zabukovica. Iz domačega kraja, iz Zagorja, bo sprejetih 15 vajencev, ostali bodo iz drugih rudarskih krajev Slovenije. Za šolo je veliko zanimanje po vsej Jugoslaviji in dnevno prihajajo od rudnikov v Hrvaški in Srbiji prošnje, da bi šola sprejela v pouk tudi vajence iz njihovih revirjev.

Vse Zagorje je že dolgo časa nestročno pričakovalo otvoritev te šole, kajti vsi se dobro zavedajo, kak pomen bo imela ta šola ne samo za vajence, temveč tudi za prosoh rudnika, ki mu bo ta šola dala po osvoboditvi prvo šolsko-strokovno izobrazbo.

Prispevki za akcijo za preskrbo otrok

KULTURNI PREGLED

Škvarkin in Stupica

Ob letišnji uprizoritvi „Tujega deteta“

Redne predstave se v naših gledališčih še niso začele. Prelomni čas narodne osvoboditve je zahteval tudi v našem teatru svetlo dokaj zanimive organizacijske ukrepe, ki pa kaže o njih spregovoriti šele ob drugi priliki. Vendar na kratko za uvod in v obrazložitev: obnovili smo dramski in operni aktiv v Ljubljani ter na novo sestavili prav taki ustrezni skupini v okviru mariborskega gledališča; v našem Primorju odstranimo umetne demarkacijske črte pa se je tudi že zbrala družina poklicnih teatarskih delavcev domačinov, ki se ukvarjajo z obnovo našega prosvetnega življenja v tem predelu slovenske dežele, ki ga je skušal fašizem v zadnjih treh desetletjih ob vztrajni podpori mednarodne reakcije do kraja umriči. Če pristajemo še to skupino v sklop naših poklicnih gledališč, obsega naš odski kader pet prosvetnih postojank, dva operna in tri dramske aktivne, ki so nastali iz članov bivšega mariborskega in ljubljanskega gledališča, iz naravnosti naših poklicnih in ljudskih odrov in vzgojnih zavodov ter iz pripadnikov partizanskega odra z osvobojenega ozemlja.

Škvarkino »Tuje dete« torej še ne pomeni slovesne otvoritve obnovljene ljubljanske drame, marveč je kvetnemu uvod v vrsto njenih letošnih prireditev, vendar kaže navesti že na to predstavo nekaj misli o pomenu te sovjetske veseligrave v razvoju naše drame.

Pred desetimi leti, v sezoni 1935-36 smo jo prvič videli na ljubljanskih deskah, resda v zelo drugačni zasedbi posameznih vlog, toda v enaki zamisli in pod vodstvom istega režiserja — Bojana Stupice. Tisto leto je Vasilij Vasiljevič Škvarkin prodrl na vse večje jugoslovanske odre. Igrali so ga ali vsaj na programu so ga imeli v Zagrebu in Beogradu, Osijeku in Skoplju. Že leto dni poprej pa je začela njegova igra svoj uspešni pohod ne le po številnih ruskih odrih v Sovjetski zvezi, pač pa celo v emigraciji. Nemara je gledalci niso sprejeli povsod tako nenavadno prisrčno kakor pri nas. Toda spominjam se,

da so tisti čas ne samo razni mrklo-gledi nergači, marveč celo bolj ali manj odkriti nasprotniki napredne misli srmežljivo priznavali pisanje njegovo iskreno in prepričevalno človečnosti, njegov izredni, duhoviti dar za zanimive odrske zaplete — priznati so mu morali še več, priznali so mu, kar nasprotnik le hudo nerad prizna: da pisec pri vsem svojem »strašnem boljševidnu« zelo nepristransko presoja domače razmere in da tudi povsem odkritosrčno, razumno in z zdravim nasmeškom razkriva in kritizira napake v ustroju svoje dežele. Te tri temeljne potože, ki ne označujejo samo Škvarkinovo osebnosti, ampak po večini odlikujejo vsakega pomembnejšega sovjetskega avtorja — živa in nepovtrjena človečnost, velika tehnična izurjenost v sami pisateljski obrti ter zdrava, z neprisljnim humorjem začinjena samokritičnost — te tri potože so že svojčas razorožile marsikaterega gledalca, ki mu ni šlo prav v račun, da se je pri nas že prva uprizoritev razvila v pravo manifestacijo naprednih teženj, ki se niso izpričale samo v živahnem prireivanju dišijskega parterja ter razgibanje in zaničevanje »volovske staj« visoko gori nad ložami v auditoriju.

Prav tako je režiser že tisti čas razorožil svoje gledalce s svojo odko zamisljo: slikovita zasnova odrskega prostora, gladki in vsesoki prisrčni potek dramske govornice, preprosta in vsakomur razumljiva podoba posameznih igralskih stvaritev ter nagli, lahkonni, skorajda akrobatsko spretni prehod iz prizora v prizor, vse to je moralo gledalca pripraviti, da ima opravka z odskimi človekom, ki je nemara še mlad in strokovno neizkušen (Stupici je bilo takrat pet in dvajset let), vsekakor pa nadarjen, samosvoj in za vsako ceno odločen, da ne poide po starih in izlizanih stezah v deželo boginje Talije. Leto so pokazala, da se nisem motil, ko sem Stupici ob tistih njegovih prvih odskih korakih pripisoval izredno teatsko iznajdljivost. V svoji nekoli romantični govornici sem ga tisti čas primerjal s človekom, ki ima v svojih strasteh nekaj tistega pra-

davnega moškega nagona, ki žene raziskovalca v daljne in neznane dežele, v samotne puščave, v divje gore iskati zlata, sreče in pustolovščin. Dejal sem si, da mora biti ta zanimivi in trmasti mladi moč obseden od iznajdljivih strasti, saj ustvari neredokdaj iz nekaj skromnih besed odrskega teksta docela nov, zelo zabaven in navidez hudo zamotan prizor, samo da poda tem skromnim besedam pravi pomen in poudarek.

Ta ocena velja gotovo tudi za letošnji obnovitev Škvarkinove igre. Marsikaj, kar je pri Škvarkinu samo rahlo nakazano ali nemara odrsko celo nejasno besedilo — je Stupica preustvaril v živo in prepričevalno sliko v življenjski prizor. Toda nalašč rabim besedo »obnovitev« — zakaj če smo iskreni in hkrati strogi v svoji presoji: novih »iznajdb« v sedanjih uprizoritvi le igre ni. Kar nas očara in prilegje v sami režijski zamisli, to je navezovanje vendarle ognjevit, vrtočliva, strastna iznajdljivost prvotne odrske zasnove, ki je ohranila svoj topli blek tudi mimo nove zasedbe posameznih vlog z drugimi igralci. Ponokod nam režiser res »mimo« igralcev pripoveduje svojo misel, zakaj pripoveduje nam svojo nekdanjo, svojo mladostno zasnovo — čeprav so vmes pretekla dolga leta človeške in umetniške izkušnje in je šel preko naših sre veliki, s pretresljivimi doživljenjski prenašeni čas domovinske vojne. In ko razmislim o današnji uprizoritvi Škvarkinove komedije, prihajam do čudnega zaključka: da ob nji nemara najbolj uživa tisti gledalec, ki mu je prvotna predstava še živa pred očmi, zakaj svojih novih življenjskih izkušenj iz njegove odrske mladosti nas še vedno očara, saj človek rad prislunke prijaznim spominom iz svoje mladosti. Tisti večer pred desetimi leti pa je šel nov veter preko našega odra in omamni duh po tistem vetru utripa še danes v obnovi Škvarkinove igre. Ta življenjska vztrajnost režiserje zamisli predstavljaja njen odski pomen, njeno zgodovinsko vrednost v razvoju naših gledaliških naprav, hkrati pa razodeva tudi njeno slabost: zakaj vsaka »obnovitev« umetniškega dela diši zmerom nekoliko — po muzeju in po memoarjih.

Današnja predstava kaže tudi še drugo, povsem nujno posebnost. Igralci v novi zasedbi so povsem mladi in seve v marsičem še odrsko neizkušeni. Toda mladi so in zanos njihove mladosti jih nosi preko njihovih vlog do zmagovitega zaključka. Zdrava in smotrna organizacija se kaže v tem, da se naši odri presnavljajo z mladimi, z novimi, z neiztrpanimi silami. Toda žlahtna ubranost v igri, uravnovešana skladnost med posameznimi vlogami, poetična melodioznost v celotnem poteku odrskega dogajanja so plod dolgo in trajnega sožitja posameznih igralcev v teatski skupnosti. Take žlahtne ubranosti v sedanjih igri naših igralcev še ni in tudi ne more še biti. Pet novih igralskih aktivov smo ustvarili in pet novih gledaliških kolektivov se mora razviti iz teh družin — zdrava rast take skupnosti pa potrebuje plemenite umerjenosti mirnega razvoja, ki jo pa rodi samo močni oči vseh žlahtnih dobrin v svetu lepote in umetnosti — čas.

Filip Kalau.

Sovjetske univerze

V članku pod tem naslovom v št. 122, 123 in 124 sta povzročila tiskarski škrt in moja naglica nekaj napak in dvomnosti. Ločila in nekatere manjše stvari so si pač čitatelji sproti popravljali, na drugo moram opozoriti:

V št. 123 in 124 se sme le enkrat brati: filozofska fakulteta (Štev. 124: čista filozofska fakulteta), drugače gre za filozofsko fakulteto.

V št. 124, 1. stolpec, 7. odst. ber: fakultetni svet, ki ga tvori profesorji in docenti višje doktorske stopnje.

V št. 123, 1. stolpec, 2. odstavek sem razliko med »izpiti« in »začetni« slabo razložil: izpit (examen) se vrši pred komisijo treh članov, »začetni« je podoben našemu »skloktivaju« z dotičnim predavateljem.

V št. 124, 1. stolpec, 9. odstavek manjka opozorilo, da se imenujejo rektor — prorektor — dekan — prodekan izmed profesorjev dotične univerze.

V isti št., 1. stolpec dodaj na koncu drugega odstavka: In pri tem sovjetske univerze ne pobirajo šolnine.

V isti št., 2. stolpec, 3. odstavek ber: kdor se zasluži štipendijo (namesto: želj)

Prof. F. Kd

ZAPISKI

POSLOVILNI KONCERT »ZVUKA«

Dne 10. t. m. je priredila umetniška skupina »Zvuka« poslovilni koncert v mali dvorani gledališča »Verdic«. Dvorniki oblasti sta bila polkovnik Robertson, namestnik guvernerja cone »A« in podpolkovnik Bulok, oficir za infomacije. Jugoslovansko vojno mislijo je zastopal major Jades, jugoslovanski odred pa major Onjejin. Koncert je v vsakem pogledu uspel. Občinstvo se je posebno navdušilo ob venčku jugoslovanskih narodnih pesmi in ob nastopu treh najmlajših, Gordana in Zorana, ki imata oba 6 let, ter 4 letnega Daše.

Koncert je vodil izkušeni glasbeni pedagog Albin Pakin. Ker so bili namenjeni dohodki koncerta socialnim svrham, se je Zora Avsecova, načelnica odseka za socialno skrbstvo pri PNOO, mladim prirediteljem najljepše zahvalila.

NOVA SEZONA V MOSKOVSKIH GLEDALIŠČIH

V moskovskih gledališčih se je začela nova sezona. V Veliki operi bodo poslušali »Kneza Igorja« in »Carmena« v novi inscenaciji. Prvič bodo zvaljali balet »Pepeljuga« Sergeja Prokofeja in Shakespearsevega »Romea in Julija«. V Malem gledališču, enem najstarejših ruskih gledališč, bodo dajali poleg klasičnih del tudi premiere sovjetskih pisateljev kot n. pr. N. Kolaja Pogodina »Stvarjenje sveta«. Te dni začne novo sezono tudi moskovski »Hudožestveni teater«. Uprizoril bo zadnje dele Alekseja Tolstojca »Težka leta«. Idealen pripravila tudi drama »Iskralen soprog« Oskarja Wildea. V tej sezoni bodo odprli v Moskvi tri nova dramska gledališča.

»KOZARA« OSKARJA DANONA

»Nakladni zavod Hrvatske« je izdal nedavno »Kozara«, zborniko kompozicij Oskarja Danona.

Oskar Danon, sedanjí direktor beograjske opere, je bil v borbi od 1. 1941. in je opravljal vse dolžnosti od borca do komandanta in političnega funkcionarja. Šele po dveh letih vojaškega in političnega dela je imel možnost, da se je posvetil umetniškemu ustvarjanju, seveda pod najtežjimi pogoji. »Kozara« je komponiral v času šeste sovražne ofenzive. Prvič so jo izvajali v Drvaru aprila 1944. Posvečena je legendarni junaški borbi, ki jo je vodil narod Kozare pod vodstvom narodnega heroja Miladna Stojanovića.

M. ILJIN PRIPRAVILA NOVE KNJIGE

Ze 1941. leta je dovršil in izdal znani ruski pisatelj Iljin knjigo »Kako je človek postal velikani«, ki je izšla nedavno v hrvatskem prevodu in smo jo že omenili. To je samo prvi del serije knjig, ki jih piše Iljin skupaj s Segalom. Zdjaj je dokončana druga knjiga. O tej je dejal Iljin: »To je zgodba o človeku: kako se je učil delati in misliti, kako se je umsko razvijal in premagal prirodu. Prva knjiga »O zgodovinskem človeku« je bila izdana leta 1941., zdaj pa smo dovršili drugo knjigo, ki obsega razdobje od Falea Miletskega do Gordana Bruna. V tretji knjigi, ki jo bomo pozneje napisali, bomo govorili o ljudeh, ki so bližji našemu času.«

Naše gasilstvo na novi poti

Prostovoljno gasilstvo je bilo v Sloveniji že pred vojno močno razvito. Vendar v bivši Jugoslaviji ni bil glavni namen gasilstva očitavanje narodnega premoženja, temveč so ga razni strankarski voditelji izrabljali v svoje protijudsko politične namene. Gasilske čete so ustanovljali tam, kjer se je bivšim strankarjem zdelo, da bodo imeli od njih koristi, mnoge vasi pa so ostale brez gasilskih čet, dati so jim bile nujne potrebne.

Danes pa, ko je vzel narod svojo usodo sam v roke, moramo zlasti gledati, da bodo gasilske čete čimprej ustanovljene v vseh krajih, ker so nujno potrebne. Ljudstvo se mora zavedati da je gasilstvo organizacija, ki je za očitavanje naših domov neobhodno potrebna, zato jo naj podpre z vsemi možnimi sredstvi in naj rade vstopa v njene vrste. Narodni osvobodilni odbori pa morajo nuditi gasilstvu vso pomoč.

Po osvoboditvi je bila izvršena reorganizacija bivših prostovoljnih gasilskih čet s tem, da so bili odstranjeni člani, ki so se v času narodno osvobodilne borbe prodali okupatorju in izdali svojo domovino, pritegnjeni pa so bili v gasilske vrste novi zavodni člani. Mnogim četam je uspelo delovanje otežkati zaradi pomanjkanja najnujnejšega orodja in opreme, vse pa trpijo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, kajti gasilstvo je imelo v času vojne veliko škodo. Porušenih in požganih je bilo od okupatorjev mnogo gasilskih domov, veliko gasilskega orodja uničenega, tako da so nekatere čete ostale brez vsakega premoženja. Zaveda pomanjkanja orodja se je ponekod začela rešiti s tem, da so gasilske čete, ki ga imajo več, posodile tistim, ki ga nimajo. S tem so te čete pokazale smisel za skupnost kar je zgleda in pohvale vredno. Vendar vseh potreb ni bilo mogoče zadovoljiti na ta način. Zato si morajo čete začasnoma pomagati s tem, kar imajo. Zavedati se morajo, da njihovim potrebam upravičenim prošnjam se ni mogoče ugoditi, kajti vsa domovina je še v ruševinah. Ponekod gasilstvo že uspešno napreduje, toda nikjer še ni zajelo vseh ljudskih množic, kar bi bilo potrebno za njegovo uspešno delovanje.

Ne samo možni temveč tudi žene, ki so si v času narodno osvobodilne borbe priborile enakopravnost in pomagajo pri obnovi domovine prav tako kot tovaršji, morajo vstopiti v gasilsko organizacijo v čim večjem številu, kjer bodo v primeru nesreč

poleg drugih del zlasti lahko mnogo koristile kot bolničarke. Sodelovati pa mora tudi mladina, ki naj gleda, da se bo čim prej in čim bolj strokovno izveščala za vsa reševalna dela. Tisti člani pa ki se ne čutijo zmožne za reševalna dela, lahko sodelujejo v kulturno prosvetnem odseku. Naloga tega odseka je kulturno - prosvetna vzgoja naroda: ustanavljanje knjižnic, čitalnic, organiziranje pevskih zborov in prirejanje kulturno-prosvetnih prireditev. Vendar gasilske prireditve ne smejo biti bivše gasilske veselice, katerih glavni namen je bilo pijančevanje in so se često zaključile s prepitjem, temveč morajo dvigati naše ljudstvo politično in kulturno ter mora čisti dobiček koristiti za obnovo slovenskega gasilstva.

Gasilska dela zahtevajo mnogo naporov, ki jih člani prostovoljnega gasilstva brezplačno opravljajo. Prostovoljno se tudi podrejo predpisani disciplini, ki mora biti zavestna in zgodnjim drugim organizacijam. Pri vseh javnih nastopih morajo nastopati strumno, vsak člen mora vedeti in imeti vse lastnosti dobrega vojaka. Ni lahko njihovo delo, vendar ker se zavedajo da opravljajo izvršeno nalogo za blaginjo ljudstva, v korist obče narodne blaginje, f.m ne sme biti nobena žrtev pretežka.

Člani morajo gledati, da si bodo pridobili čim večjo strokovno sposobnost. Pred vojno se je za strokovno usposabljanje gasilskih članov naredilo zelo malo ali nič, danes pa morajo člani sami skrbeti in strmeti za tem, da si pridobijo čim večjo izurjenost za reševalne nastope. Zato naj čete prirejajo strokovne vaje, ker bodo le tako lahko uspešno vršile svoje delo. V načrtu je organizacija posebnih gasilskih čet, ki jih bo izvedlo Ministrstvo za notranje zadeve v Ljubljani.

Da bo gasilstvo čimprej doseglo zaželjeno višino, se bodo vse čete udeležile gasilskega tekmovanja, ki ga je razpisalo Ministrstvo za notranje zadeve in bo trajalo od 1. oktobra do 1. decembra. Gasilske čete bodo tekmovale pri obnovi porušenih gasilskih domov, pri organiziranju in vzdrževanju novega gasilstva, pri prirejanju kulturnih gasilskih prireditev ter pri splošni obnovi, zlasti pa pri obnovi gasilstva.

Naša demokratična država bo nudila gasilskim ustanovam vso pomoč, da bodo te lahko izvrševale svoje prepotrebno delo pri čuvanju ljudskega premoženja.

Vinko Modrinjavačan: Slovenska začetnica

Vsak čas se bodo odprle po vsej osvobodjeni Sloveniji učilnice naših ljudskih šol in spet se bodo iz teh učilnic razlegale sproščene, svobodne pesmi naših otrok. V mnogih vaseh, že obnovljajo porušena šolska poslopja, otroci in starši tekmujejo pri teh obnovitvenih delih. Pa tudi velika skrb, ki jo je našim šolsnikom prizadejala vprašanje osnovne knjige za ljudske šole-začetnice, je že za nami.

podlagi pisanem otrok iz internacije sledi po globalni metodi prehod z male tiskanje v malo pisanico.

Toda podrobno pedagoško kritiko te »Slovenske začetnice« bodo pisali strokovnjaki tedaj, ko bo vsa knjiga dotiskana, kar se bo v najkrajšem času zgodilo. Ob tiskanju te edinstvene knjige poudarjamo zlasti, da je to knjiga zgodovine našega narodno osvobodilnega gibanja, prav za prav slikanica vsega tega, kar je naš na-

O in U sliko s parolo »VSE ZA JUGOSLAVIJO«, za črki F in R sliko s parolo »KDOR NE DELA NAJ TUDI NE JE« — i. t. d.

Ta učbenik Vinko Modrinjavačana je odobren od ministrstva prosvete in bo izšel v državni založbi. Vse strani knjige so tiskane v šestbarvnem tisku. To je prava ljudska knjiga, ki navduši vsakogar, ki je čist dočkal novo Jugoslavijo. V knjigi je v slikah pokazano gorje,

Slovenska začetnica, ki jo sestavlja in piše Vinko Modrinjavačan, je že v tisku. Pri slikanju začetnice sodelujejo slikarji Maksim Sedej, Slavko Pengov, Marij Pregelj, Evgen Sajovic in arh. Stane Kovič. Knjiga se že po zunanjih oblikih razlikuje od prejšnjih abecednikov in je prav za prav ena sama slikanica v živih barvah in vse male in velike črke, pisane in tiskane, se otroku sproti rišejo v spomin iz slik tako neprisljivo, da se bo otrok igranje naučil vsega, kar se v prvem šolskem letu mora naučiti.

Pedagoška posebnost in vrлина te začetnice tičita v didaktični povezavi z našo resnično zgodovino in pa v tem, ker ni odmaknjena od živga življenja. Otroci se sploh ne bo zavedel, da se učijo pisati in čitati, kajti ko se bo poglubil v barvane slike, ki so od prve do zadnje prav za prav sama poglavja našega narodno osvobodilnega gibanja in naše zgraditve ter obnovitve, se mu bodo začetnice tako vtisnile v spomin da jih nikoli več ne bo pozabil. Začetnica je sestavljena po načelih globalne metode in vsaka nova črka prehaja v spomin otroka od lažjega do težjega. Zato so najprej obravnavane velike tiskane črke s celimi besedami na ta način da so našnjene čez celostranske slike parole. Prehod velikih tiskanic na male tiskanje je prav tako upodobljen na ta način, da so pod naravnimi vezmi z velikimi tiskanicami v barvnem tisku tudi že našnjene manjše male tiskanje. Na

rod v tem silnem času hudega pa tudi veličastnega preživel. Prav tako pa vsebuje knjiga tudi vse velike naloge, ki nas čakajo pri obnovi naše osvobodene domovine, zato spada knjiga prav v vsako slovensko hišo — ne le v šolo! Knjigo bodo z veseljem ogledovali (ne brali!) vsi naši partizani, vsi naši aktivisti, interniranci, delavci in kmetje — vsi, prav vsi, ki so bili spojeni z našim velikim časom. Oglejmo si zato nekaj strani te začetnice! Stran 10 ima n. pr. parolo — MAMA! MAMA! Na sliki so v živih, zgornjih barvah našikani italijanski fašisti, ki ženo vkljenjene slovenske matere v pregnanstvo in otroci, ki obupno prosijo do zob oborožene krvnike, da jim puste mamice doma. V ozadju je domačija, ki so jo fašisti zažgali. V zvezi s tem sta vzporedno za spoznavanje teh črk naslikana dva belogardista, ki zapuščeni otrokom odženeta zadnjo krovico iz gorečega hleva. Osvoboditev Trsta in Gorice ponzorujejo tanki IX. in VII. korpusa, ki drve iz vseh smeri proti naši morski obali, partizan s puško in bežeči Nemci, italijanski fašisti, slovenski domobranci in četniki. Slika iz začetnice s parolo »DELU ČAST« nam nazorno pove, kako se bo otrok učil spoznavati črke S, Š, T. Celostranske slike še nazorno prikazujejo za N in I celostransko sliko s parolo »SOVRAZNIKOVO DELO«, za črki A, L in E sliko s parolo »UDARNIKI NAPREDEJ«, za črki

ki ga je naš narod prestal v letih okupacije. Knjiga služi prav za prav dvojnemu namenu: je spomenik vsem borcem, talcem internirancem in aktivistom, ki so pomagali ustvariti novo Jugoslavijo, je pa tudi knjiga, ki vpelje elementarce v skrivnostno čitanja in pisanja. Knjiga ima tudi najprogressivnejši program za bodočnost, kajti skozi njo se vleče rdeča nit obnove naše porušene domovine in počastitev dela sploh. Politična ekonomska nujnost našega časa je povezana z metodo pouka. Zaradi tega: v vsako hišo, v vsako družino, vsakemu borcu in aktivistu ter vsakemu slovenskemu otroku »Slovensko začetnico«!

Slovenska začetnica je glede na opremo, material in delo razmeroma draga. Poceniti jo je mogoče le z veliko nakladdo. Osiroteki slovenski otroci morajo dobiti začetnico brezplačno! Zato je nujno potrebno, da organiziramo odkup brezplačnih izvodov. Vse ustanove, podjetja, združenja, društva pa tudi narodni odbori naj izvedejo to organizacijo! Vsekakor bo cena knjig od 35 do 40 dinarjev, kajti že med tiskom je cena papirju poskočila na trikratni prvotni znesek. S tekmovanjem pri odkupu brezplačnih izvodov za vse osiroteke otroke porušenih vasi bomo lahko dosegli velkanske uspehe. Treba pa je z naročanjem pohiteti, kajti šolski pouk se bo vsak čas pričel.

TS.

Glavno mesto Ljubljana zbira in skrbi za svoje otroke

Ves čas osvobodilne borbe je bila Ljubljana tista, ki je znala gromno največ prispevati, največ žrtvovati. Le malo je bilo družin, ki ne bi dajale prispevkov, ki ne bi pošiljale zavojev v internacijo, ki ne bi imele koga od svojih v vojski, katerega so skrivaj oskrbovale in smo o njih čitali v časopisu, da jim je, kot družinam upornikov zaplenjeno imetje. Taka, izropana in izmožena je Ljubljana doživela svoje svobodne dni. Taka je sprejela svoje borce, svoje mlade sinove, ki so se vrnili v prazne domove in taka, ponosna in požrtvovalna, je pričakala vesti, da se može naših žena in očetje naših otrok v mnogih primerih ne bodo vrnili. Tovarišice Antifašistične ženske zveze so izvedle popis otrok, ki so med okupacijo izgubili ali očeta, ali mater, ali oba roditelja. Doslej so ugotovile da je

samo med okupacijo osirotele 225 ljubljanskih otrok.

Od teh jih je 208 izgubilo očeta, 4 so izgubili mater in 13 jih je izgubilo oba roditelja. Vendar ta popis še daleč ni zaključen in je zato nepopoln. Če k tem otrokom pristajemo še vse otroke, ki so bili že prej potrebi podpore, vse prejšnje rejence del varovancev bivšega Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb, ter oskrbovancev v dečkih zavodih, potem pokaže naša slika, da ima Ljubljana okoli 750 nepreskrbljenih otrok.

Žene, mladina, sindikati, terenski odbori OF in upravni narodno osvobodilni odbori v mestu Ljubljani, ki vsa 4 leta ni poznala odgovora: »Ni mam, ne morem žrtvovati.« so si zatastavi nalogo, da s širokim pokretom poskrbe za otroke, ki te vojne niso zakrivil, ki pa so jo nad vse drago plačali. S terena polegoma prihajajo drobna poročila na kosčkih iztrganih papirjev, ki večkrat v okorni pisavi sporočajo: »Rad, rada bi sprejela otroka-sirota za svojega, ker sem izgubila sina, hčer.« Zaenkrat se je prijavilo v mestu Ljubljani

150 družin, ki sprejmejo naše sirote v celotno oskrbo.

S stalnimi mesečnimi prispevki je že doslej preskrbljenih 70 otrok; nekaj družin in menz sprejme dijakopartizane na hrano, javljeni enkratni prispevki znašajo doslej 550.000 din. Ljubljana je torej z akcijo: »Vse za naše otroke!« doslej preskrbela že okoli 300 otrok.

Pri tem pa še niso posiale svojih poročil vse sindikalne podružnice. oiti mestni odbor AFZ. Živo so v akciji sodelovale zlasti posamezne mestne četni, ki so medsebojno tekmovale, katera bo svoje otroke bolje in lepše oskrbela. Četrta Siska je napovedala tekmo četrti Center. Obe četrti nekako ljubosumno čuvata uspehe svojih akcij, ker hočeta do očinski uspeh pokazati ob koncu ko se bosta lahko pomerili z rezultati iz skromnih poročil obeh četrti osnemamo doslej le, da je četrti Siska zbrala v denarju 26.930 din, četrti Center pa je priredila

dve prostovoljski nedelji, na katerih so naše žene izdelale 30 parov dečkih copat in 3.000 opreme za dojenčke.

Ob tej javno napovedani tekmi je delavska četrt Moste skromno in tiho zbirala in delala. Zbrala je 48.838 din. Četrt Vič je zbrala 53.000 din. S tem smo pokazali le delo nekaterih naših najbolj požrtvovalnih akcijskih odborov, ker bi segalo predaleč če bi hoteli navajati vse posamezne številke.

Poročila sindikalnih podružnic v glavnem še niso prispela. Treba pa je omeniti, da se je samo

podružnica sindikalne organizacije odseka za notranjo upravo pri MNOO odločila, da bo mesečno plačevala celotno oskrbo za 5 otrok.

Slednjic ne smemo pozabiti, da se naših 10 zbirnih baz od dneva v dan bolj polni z oblačili, obutvijo in jestvami. Ljubljana bo v najkrajšem času priredila razstavo tega nabranege materijala in tako povedala, da je v najtežjih časih, ko se je prava vojna na gospodarskem področju odgravalva v najbolj tragičnem obsegu na evropskem pogorišču, znala oskrbeti sama večino svojih sirot!

ŠAH

Prva šahovska prireditve po osvoboditvi v Ljubljani. V ponedeljek 10. t. m. zvečer se je odigral v igralnici kavarnе »Slon« brzturnir, ki je oficiole otvoril šahovsko življenje v Ljubljani. Udeležilo se ga je 16 igralcev, ki so bili razdeljeni v dve skupini po 8 igralcev. V skupini A je bila razvrstitev naslednja: 1. Mrzilkar, 2-4. Kumej, Poljanšek, Požar itd., v skupini B pa sta se uveljavila in zasedla skupno 1. in 2. mesto Levacič in Milnar. Na tretje mesto se je uvrstil mojster inž. Milan Vidmar ml., četrti je bil Puc. Dva igralca iz vsake skupine sta prišla v finale, kjer je bil vrstni red naslednji: 1. Požar, 2-3 Milnar, Mrzilkar, 4. Levacič. Udeleženci prireditve so s svojo dobro igro vzbudili upanje, da se bo brzturnirski šah v Ljubljani spet dvignil na svojo staro visoko raven.

Prvenstvo Jugoslavije v šahu v Novem Sadu. V Novem Sadu se bo od 15. t. m. dalje igral turnir, ki bo določil šahovskega prvaka v Jugoslaviji. Na turnirju bosta poleg naših mojstrov in najboljših amatjerjev igrala tudi dva bolgarska mojstra. Slovenski udeleženci tov. mojstri Vasja Pirc, inž. Milan Vidmar ml., Anton Preinfalk in amater tov. Stojan Puc bodo v sredo odpotovali na turnir. Želimo jim najboljše uspehe in upamo, da se bo eden izmed navedenih vrnil kot prvak v Ljubljano!

Poziv odbornikom Slovenske šahovske zveze in delegatom šahovskih klubov v Ljubljani. V četrtek 13. t. m. ob 20.30 bo v igralnici kavarnе »Slon« konferenca, ki bo določila način šahovske organizacije v Ljubljani in Sloveniji. Zato pozivamo vse odbornike pred okupacijo delujoče Slovenske šahovske zveze, da se te konference zanesljivo udeležijo. Prav tako prosimo vse ljubljanske klube, ki so bili vključeni v Slovenski šahovski zvez, naj pošljejo po enega delegata. Ker je konferenca zelo važna, prosimo, da nihče ne izostane.

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA

LJUBLJANA - DELAVSKI DOM

Razpoložljiva mesta za moške:

Službo dobi: 8 hlapev, večje število delavcev za se...

SLUŽBE iščejo

NATAKARICA, dobra moč, išče zaposl...

SLUŽBO dobe

ZOBNEGA TEHNIKA sprejemam takoj v...

VAJENCI

TROVNIKA Z MESANIM BLAGOM išče o...

ZASLUŽEK

MEHANICARJA iščem, da mi popravi p...

PRODAMA

SVINJO za plemen ali rejno, prvotne...

LIMONO v čajju dobro nadomešča limo...

ELEKTRICNI GRAMOFON v omari s 120...

KUPIMI

MOSKE OBLEKE, ženske in moške čevl...

SOBODODA

STARŠI POZORI! 2 študentski vzajemn...

RAZNO

SPEDICIJNA »JUGOPORT« Baked zopet...

Kupujte srečke Državne razredne loterije pri „Vreču sreče“ ALOJZIJ PLANINŠEK, Ljubljana, Dvořakova ul. 3 - Telefon 34-88

POZOR! Dne 13. septembra bo ob 8. uri zv. v jedilnici „cukrarne“ Poljanski nasip 40/L množični sestanek prebivalcev bivšega kvarta Poljane.

Vsi ljudje vse znajo! Z domačimi zdravilnimi rastlinami...

2 PREVOZNI raztezni lestvi do 18 m dolžine potrebuje Uprava drž. železnic v Ljubljani.

MIRODIJE nadomestke, nudim trgovcem in združenim najpovoljnejše.

Kopaljšče ILIRIJA od 15. IX. dalje zaprto. Prosimo tovariše(-ice), ki imajo pri garderobniki ali v kabini shranjeno kopalno obleko...

SADJE podjetje s sadjen, zelenjavo ter njihovimi izdelki d. d. v Ljubljani, ima poslovne prostore na Tyrševi cesti št. 29 (dvorišče) tel. interurb. 28-64. 2131-a

HELENA FABJAN roj. Oblak vdova po poduradniku drž. žel. v pok. v starosti 83 let. Pogreb bo v petek, dne 14. t. m. ob 5. uri pop. z žal. kapelice sv. Petra k Sv. Križu. Ljubljana, Trst, Reka, Vrhnika, 12. sept. 1945.

ZAHVALA Zahvaljujem se vsem, ki ste v tako lepem številu spremili na zadnji poti dragoga ALEKSANDRA AMBROŽA

ZAHVALA Ob priliki pogreba najinega dragoga nepozabnega edince RAKJO VODPIVCA vojaka N.O.B. in abs. 7 realne gimnazije

ZAHVALA Zahvaljujem se vsem, ki ste v tako lepem številu spremili na zadnji poti dragoga ALEKSANDRA AMBROŽA

ZAHVALA Ob priliki pogreba najinega dragoga nepozabnega edince RAKJO VODPIVCA vojaka N.O.B. in abs. 7 realne gimnazije

ZAHVALA Zahvaljujem se vsem, ki ste v tako lepem številu spremili na zadnji poti dragoga ALEKSANDRA AMBROŽA

STARE KRPE VSEH VRST krojaške odrezke in ves drug star material v vsaki množini je upravičeno nakupovati le Državno podjetje za pramet z odpadki, Ljubljana - Vošnjakova ulica št. 22 b

Poziv upnikom in dolžnikom

Kot delegat Ministrstva za gozdarstvo Narodne vlade Slovenije in začasni upravitelj vsega premečnega in nepremečnega imetja dr. Hugona kneza Windisch-Grätza na področju veleposestniške uprave v Slovenskih Konjicah...

Delegat Ministrstva za gozdarstvo zač. upravitelj: inž. VIKTOR REBOLJ.

Ledvice - srce - žilci Zdravilišče SLATINA RADENCI odprto za jesensko sezono. Cene nizke Din 100 - Din 120 dnevno za vse, vključ. zdravnika in kopejli. - Prinesi seboj oedeje. Pohižite, dokler je še sonce.

ZAMENJAM MOTORNO KOLO »Puch« 200 cm3, model 1940 zamenjam za Enkato, Leico ali Contax. Kupim tudi linolej in desni štedilnik. Lojze Šmuc, Aleksandrova cesta 10. 9945-7

POSVESTI VEČJO HIŠO v Brezicah, z gospodarskim poslopjem in vrtom, primerno za gostinstvo ali manjšo industrijo. Prodavači pri Milošu Kramarju, Kamniski pot 10. 9923-8

STANOVANJE išče STIRISOBNO LJUBLJANSKO STANOVANJE zamenjam z enakim ali trišobnim s kabineto v Mariboru. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poroč.« 9864.10

STANOVANJE odda ENO IN POLŠOBNO STANOVANJE s kuhinjo, prazno, v villi, oddam takoj v najem starejšemu paru, kateri ima vse, kar je v vrtem. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Bežigrad« 9917-11

SOBODIŠČE OPREMLJENO SOBO brez perila za takoj ali pozneje šibe solidna mlada uradnica. Ponudbe na ogl. oddelku »Slov. poroč.« pod »Stajerkas« 9876.12

SOBODIŠČE Vsem znancem in prijateljem naznanjam žalostno vest, da je 8. septembra t. l. nenadoma preminul moj dobri predragi stric dr. IVAN ŽIBERT muzejski kustos v p.

Pogreb je bil v ponedeljek 10. septembra iz hiše žalosti na Ježici št. 63, na farno pokopališče v Stožicah. Istosčasno izrekam iskreno zahvalo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, zlasti spoštovanim rodbinam: dr. Jamškovi, Kadčič-Nemethovi, Germekovi, Cebinovi, dr. Potočnikovi in gđ. Malovrhovi za prekrasne vence in šopke, dalje častiti duhovščini, pevčemu in vsem ostalim darovalcem vencev in cvetja. Zahvaljujem se tudi tistim tovarišem, ki so pripeljali truplo na dom. Ljubljana, 12. IX. 1945. Žalujoči: družina AMBROŽ in ostali sorodniki

ZAHVALA Zahvaljujem se vsem, ki ste v tako lepem številu spremili na zadnji poti dragoga ALEKSANDRA AMBROŽA

ZAHVALA Zahvaljujem se vsem, ki ste v tako lepem številu spremili na zadnji poti dragoga ALEKSANDRA AMBROŽA